

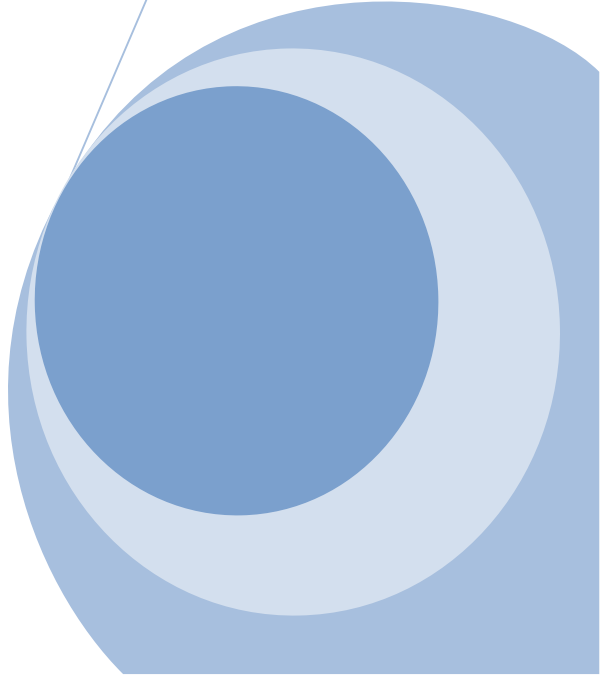

CURS DE FORMARE DE BAZA IN ANIMATIA SOCIO- EDUCATIVA

suport de curs

Asociatia CREATIV
- Centru de Resurse in Educatie, Animatie,
Training, Initiativa si Voluntariat-
Sediu legal: Str. Pache Protopopescu, Nr.104,
sector 2, Bucuresti , office@creativ.org.ro,
www.creativ.org.ro

Horatiu Serbanescu, Silvia Misu
3/7/2010

CUPRINS:

COPIII INVATA CEEA CE TRAIESC	3
POVESTEA BAIETELULUI.....	3
PRINCIPII DE BAZA PENTRU MODERAREA DE ACTIVITATI LUDICE	5
ABC-UL ANIMATORULUI	6
FUNCTIILE ANIMATIEI	7
DEZVOLTAREA COPILULUI IN PERIOADA 0-3 ANI	8
DEZVOLTAREA COPILULUI IN PERIOADA 3-6 ANI	9
DEZVOLTAREA COPILULUI IN PERIOADA 7-11 ANI	10
DEZVOLTAREA COPILULUI IN PERIOADA 11-14 ANI	11
DEZVOLTAREA COPILULUI IN PERIOADA 14-18 ANI	12
REFERINTELE PROFESIONALE ALE ANIMATORULUI SOCIO – EDUCATIV	13
I-DESCRIERA MESERIEI.....	13
II-COMPETENTELE ANIMATORULUI : A STI, A FACE, A FI, A FACE, A DEVENI	14
III- FISA DESCRIPTIVA A ACTIVITATILOR	16
ATITUDINEA ANIMATORULUI - ADOLESCENTI (14-18 ANI)	18
ATITUDINEA ANIMATORULUI - PUBERTATE (10 - 14 ANI).....	19
ATITUDINEA ANIMATORULUI - SCOLARUL MIC (6-10 ANI)	19
ATITUDINEA ANIMATORULUI - PRESCOLAR (3-6 ani).....	19
PROIECTELE ÎN ANIMAȚIE	21
I-PROIECTUL EDUCATIV	21
II-PROIECTUL PEDAGOGIC	21
III – PROIECTUL DE ANIMATIE	22
10 REGULI PENTRU CA UN JOC SA FIE REUSIT	24
TIPURI DE JOCURI	26
DESPRE RECOMPENSA SI PEDEAPSA	30
STUDIUL DE CAZ – PEDEAPSA/RECOMPENSA	31
ACTIVITĂȚI SI ATELIERE	35
ABC-UL SIGURANȚEI	36
PREVENIREA RISCURILOR ÎN ACTIVITĂȚILE ÎN AER LIBER	36
RELAȚIILE CU PĂRINȚII	39
FORME DE COMUNICAREA	41
COMUNICARE EFICIENTĂ.....	44
1. BARIERE ÎN COMUNICARE	44
2. TEHNICI DE COMUNICARE ORALĂ:	45

COPIII INVATA CEEA CE TRAIESC

Daca traiesc in critica si cicalaia, copiii invata sa condamne.
Daca traiesc in ostilitate, copiii invata sa fie agresivi.
Daca traiesc in teama, copiii invata sa fie anxiosi.
Daca traiesc inconjurati de mila, copiii invata autocompatimirea.
Daca traiesc inconjurati de ridicol, copiii invata sa fie timizi.
Daca traiesc in gelozie, copiii invata sa simta invidia.
Daca traiesc in rusine, copiii invata sa se simta vinovati
Daca traiesc in incurajare, copiii invata sa fie increzatori.
Daca traiesc toleranta, copiii invata rabdarea.
Daca traiesc in lauda, copii invata pretuirea.
Daca traiesc in acceptare, copiii invata sa iubeasca.
Daca traiesc in aprobare, copiii invata sa se placa pe sine.
Daca traiesc inconjurati de recunoastere, copiii invata
ca este bine sa ai un tel.
Daca traiesc impartind cu ceilalti, copiii invata generozitatea.
Daca traiesc in onestitate, copiii invata respectul pentru adevar.
Daca traiesc in corectitudine, copiii invata sa fie drepti.
Daca traiesc in bunavointa si consideratie, copiii invata respectul.
Daca traiesc in siguranta, copiii invata sa aiba incredere in ei si in ceilalti.
Daca traiesc in prietenie, copiii invata ca e placut sa traiesti pe lume.

POVESTEA BAIETELULUI

Intr-o zi, un baietel s-a dus la scoala.
Baietelul era mic,
iar scoala era mare.
Dar cand baietelul a vazut
ca intrarea in clasa lui
se facea pintr-o usa direct din curte,
a fost foarte fericit,
dar scoala nu i s-a mai parut
atat de mare ca la inceput.

Intr-o dimineata,

cand baietelul se afla in clasa,
profesoara le-a spus copiilor:
"Astazi o sa facem un desen."
"Grozav", s-a gandit baietelul,
caci ii placea mult sa deseneze.
Stia sa deseneze o multime de lucruri:
lei si tigri,
pui si vaci,
trenuri si vapoare...
si si-a scos cutia cu creioane colorate
si a inceput sa deseneze.

Dar profesoara a zis: "Asteptati, nu incepeti inca"
 si a asteptat pana i s-a parut ca totii copiii sunt pregatiti.
 "Acum o sa desenam flori",
 a zis profesoara.
 "Grozv", s-a gandit baietelul,
 caci ii placea sa deseneze flori.
 si a inceput sa deseneze flori frumoase,
 si le-a colorat in rosu, portocaliu si albastru.

Dar profesoara le-a spus copiilor:
 "Asteptati, va voi arata eu cum sa colorati",
 si a desenat o floare rosie cu o tulpina verde.
 "Acum puteti incepe", a zis profesoara.
 Baietelul a privit floarea profesoarei,
 apoi s-a uitat la floarea lui.
 A lui era mai frumoasa decat a profesoarei.
 Dar n-a spus nimic.
 A intors doar pagina
 si a desenat o floare ca cea a profesoarei.
 Era rosie cu o tulpina verde.

Intr-o alta zi,
 cand baietelul intrase in clasa prin usa din curte,
 Profesoara le-a spus copiilor:
 "Azi o sa facem ceva din argila"
 "Grozv", si-a zis baietelul,
 caci ii placea sa lucreze cu argila.
 Stia sa faca tot felul de lucruri din argila:
 serpi si oameni de zapada,
 elefanti si camioane,...
 si a inceput sa framante bucata de argila.
 Dar profesoara a zis:
 "Stati, nu sunteti gata sa incepeti".
 Si a asteptat pana ce toti copiii au fost gata.
 "Acum o sa facem o farfurie",
 a zis profesoara.
 "Grozv", s-a gandit baietelul,
 caci ii placea sa faca farfurii.
 Si a inceput sa faca farfurii de toate formele si marimile.

Dar profesoara le-a zis copiilor:
 "Asteptati, va arat eu cum sa faceti".
 Si le-a aratat cum sa faca o farfurie adanca.
 "Asa, acum puteti incepe", a zis profesoara.

Baietelul s-a uitat la farfuria profesoarei,
 si apoi la ale sale.
 Ii placeau mai mult farfuriile lui,
 decat farfuria adanca facuta de profesoara,
 dar n-a spus un cuvant.
 Si-a transformat farfuriile lui intr-o bila mare de argila
 din care a facut o farfurie adanca si mare
 ca cea facuta de profesoara.

Si foarte curand, baieteul a invatat sa astepte

sa priveasca,
 Si sa faca lucruri ca cele facute de profesoara.
 Si foarte curand,
 n-a mai facut nimic de unul singur.
 Si s-a intamplat intr-o zi,
 ca baietelul si familia lui
 se se mute intr-o alta casa,
 intr-un alt oras.
 Si baietelul a trebuit sa mearga la alta scoala.

Scoala noua era si mai mare,
 Si nu avea nici o usa
 prin care sa intre direct din curte in clasa lui.
 Trebuia sa urce niste trepte inalte
 si sa mearga de-a lungul unui coridor lung,
 pana ajungea in clasa lui.
 In prima zi de scoala,
 Profesoara le-a spus copiilor:
 "Astazi o sa facem un desen"
 "Grozv" si-a zis baietelul,
 si a asteptat sa spuna profesoara ce sa faca.
 Dar ea n-a spus nimic.
 S-a plimbat doar prin clasa.

Cand a ajuns langa baietel,
 i-a spus: " Tu nu vrei sa desenezi?"
 "Ba da ", a zis baietelul
 " Ce desen sa facem?"
 "Nu stiu pana nu-l faci" zis profesoara.
 "Cum sa-l fac?" zise baietelul.
 " Cum iti place tie", raspunse ea.
 " Sa-l colorez cum vreau eu?", a mai intrebat
 baietelul.
 " Cum vrei tu" a fost raspunsul ei.
 " Daca toti ati face acelasi desen,
 si l-ati colora la fel,
 cum sa stiu eu cine l-a facut?"
 "Nu stiu", zise baietelul
 si a inceput sa deseneze o floare rosie cu tulpina verde...

PRINCIPII DE BAZA PENTRU MODERAREA DE ACTIVITATI LUDICE

Amintim aici doar cateva elemente de baza, mentionand ca ordinea nu este intotdeauna cea a importantei (care poate fi diferita in situatii diferite) si ca lista ramane deschisa:

- Amuzati-va si simtiti-va bine! In fond, asta inseamna sa te joci! Daca dumneavoastra va face placere jocul, lasati acest lucru sa se vada si copiii vor simti la fel.

- Alegeti pe cat posibil jocuri in care toti copiii sunt implicati pe toata durata acestora. Daca preferati totusi un joc in care unii dintre copii sunt inactivi la un moment dat (sunt eliminati din joc, de exemplu), incercati sa le gasiti un alt rol - fie si cel de a-i incuraja pe ceilalti copii.

- Lasati copiilor libertatea de a nu participa daca nu doresc; de asemenea, primiti cu o atitudine incurajatoare copiii sositii mai tarziu.

- Planuiti structura activitatii astfel incat momentele de mare consum energetic sa alterneze cu cele mai linistite.

- Evitati timpii morti!

- Asigurati-va permanent ca ceea ce comunicati copiilor este si receptionat de catre acestia. In acest sens, pe de o parte descrieti jocurile cat mai simplu si clar, recurgand aproape intotdeauna si la o demonstratie. Pe de alta parte, mentineti atentia copiilor focalizata asupra dumneavoastra prin umor, limbaj corporal, contact vizual, tonul vocii, comunicare interactiva. De asemenea, asigurati-va ca toti copii pot auzi ceea ce spuneti.

- Fiti receptiv(-a) la starile si atitudinile copiilor: obositi, foarte entuziasmati, plictisiti, nerabdatori, dornici sa faca miscare etc.

- Fiti flexibil(-a), in majoritatea cazurilor vor fi necesare unele modificari mai mici sau mai mari in desfasurarea activitatii. Poate fi nevoie sa adaptati continutul jocurilor, gradul lor de dificultate, durata acestora, spatiul de joc, materialele folosite, propria atitudine...

- Incurajati interactiunile dintre copii, asumarea initiativei/responsabilitatii de catre acestia, dezvoltarea increderii in sine si ceilalti, exprimarea de sine

- Pe tot parcursul activitatii, toti copiii trebuie sa simta ca ceea ce se intampla este corect (atentie la alegerea rolurilor pentru diversele jocuri, la alcatuirea echipelor, la intreruperea unui joc, la explicatiile date la obiectiile copiilor etc.) si cu sens, cu o finalitate clara (daca nu doriti sa dezvaluiti de la inceput care e finalitatea unui joc sau unei actiuni, spuneti cel putin ca e o surpriza...)

- Tineti cont, atat in planificarea activitatii cat si in desfasurarea ei, de siguranta fizica a copiilor si aveti grija sa explicati foarte clar, atunci cand este cazul, cum trebuie sa joace diferitele jocuri astfel incat sa nu-i puna in pericol pe altii sau pe sine.

ABC-UL ANIMATORULUI

- Alege cu grija jocul, astfel incat sa se potriveasca varstei, numarului si intereselor participantilor. Majoritatea jocurilor se pot adapta necesitatilor grupului. Fii creativ!
- Este ideal sa fi jucat tu insuti jocul ales. Daca nu este posibil, cauta sa-l intelegi foarte bine.
- Cunoaste din timp locul unde se va desfasura jocul.
- Pregateste din timp toate materialele necesare.
- Estimeaza tu insuti durata jocului, in functie de capacitatile grupului.
- Este bine sa ai pregatite unul sau doua jocuri de rezerva.
- Daca tu esti singurul responsabil al grupului, tot tu raspunzi de securitatea acestuia. O mica trusa de prim ajutor este intotdeauna utila.
- Fii entuziast atunci cand prezinti jocul.
- Explica clar si simplu regulile jocului, adresandu-te tuturor participantilor. Ai grija sa fie liniste ca sa poti fi auzit.
- Verifica daca au inteles regulile jocului, roaga un participant sa le enunte. Repeta-le sau exemplifica-le practic.
- Regulile jocului nu se schimba niciodata dupa dorintele unuia sau altuia.
- Participa activ la joc.
- Ai grija ca toti membrii grupului sa ia parte la joc. Subliniaza importanta cooperarii si a spiritului de echipa. Fiecare jucator poate contribui la reusita jocului.
- Daca observi ca regulile nu sunt respectate, fii sigur ca au observat si altii. Ai obligatia sa intervii urgent.
- Incurajeaza-i pe toti.
- Respecta fiecare jucator.
- Nu lungi dar nici nu scurta durata jocului.
- Daca este necesar sa tii scorul, atunci utilizeaza un mijloc vizual, in asa fel incat rezultatele sa fie vazute de toti.
- Victoria este foarte dorita in jocurile competitive si poate aduce o nota pasionanta, insa ea nu este scopul principal. Infrangerea poate fi acceptata, atunci cand participantii au inteles cat au avut de invatat.
- Planifica la sfarsitul jocului timpul necesar pentru evaluare. Sunt foarte importante discutiile de genul: s-au respectat toate regulile, ce am invatat, cum am reusit sa invingem anumite dificultati, care a fost partea cea mai amuzanta, daca ne-am simtit bine etc.
- Tu esti responsabil de reusita jocului.

FUNCTIILE ANIMATIEI

- **Functie de socializare**

Animatia apare ca un mijloc de integrare si de adaptare, favorizeaza comunicarea, orienteaza energiile spre sarcini colective.

- **Functie ludica si recreativa**

Animatia reprezinta o foarte importanta modalitate de organizare a timpului liber.

- **Functie educativa si de culturalizare**

Animatia apare ca o alternativa la actualul mod de realizare a educatiei care vine sa completeze formarea scolara, eventualele carente, reprezentand totodata un instrument de transmitere a culturii.

- **Functie inovatoare**

Animatia ofera posibilitatea descoperirii unor noi stiluri, moduri de viata, avand o functie inovatoare prin insasi alternativa pe care o ofera.

- **Functie de reglare sociala**

Animatia permite corectarea intr-o maniera lejera a anumitor carente, fiind ca si tip de interventie un fel de asistent cultural care completeaza lipsurile formarii si educarii, readaptand inadapabilitatile si integrandu-i pe cei neintegrati si marginalizati, reducand intr-o anumita masura asa-zisele “deficiente sau handicapuri culturale”.

DEZVOLTAREA COPILULUI IN PERIOADA 0-3 ANI

Premiza: Copilul se naste bun!

Din punct de vedere fizic

- Se dezvolta motricitatea fina (buze, picioare);
- Se dezvolta simtul tactil;
- Copilul reuseste sa coordoneze miscarile dintre corp si membre (se pregateste pentru mers);
- Mersul si vorbitul sunt achizitii principale;
- Copilul isi imbunatateste motricitatea grosiera (alearga, arunca);
- Miscarile sunt, in general, haotice.

Din punct de vedere emotional

- Apare constientizarea faptului ca este o persoana;
- Apare anxietatea, aceasta fiind legata mai ales de faptul ca parintii lipsesc;
- Momentul intararii reprezinta o ruptura afectiva intre el si mama (apare complexul lui Oedip/Electra);
- Realizeaza simpatii pentru persoanele din jur care-i satisfac nevoile.

Din punct de vedere social

- Se joaca singur;
- Activitatea principala: JOCUL.
- Intretin relatii cu parintii;
- Nu respecta regulile.

Din punct de vedere psihologic

- Invata si descopera lumea prin simturi;
- Achizitionarea vorbirii;
- Complexul Oedip/Electra;
- Copilul este Egocentric;
- Invata sa-si recunoasca imaginea in oglinda, ceea ce conduce la o constiinta de sine;
- Omnipotentă.

DEZVOLTAREA COPILULUI IN PERIOADA 3-6 ANI

Din punct de vedere fizic

- Crește în greutate și în înălțime;
- Se schimbă dentiția;
- Se echilibrează raporturile dintre cap-trunchi-membre;
- Mișcările capătă finete, nu mai sunt bruste;
- Dezvoltarea musculaturii, în special a mainilor.

Din punct de vedere psihologic

- Este vârsta întrebărilor “de ce?”;
- Percepe cauzalitatea lucrurilor și o acceptă;
- Principala activitate este: JOCUL;
- Dezvoltarea capacității reprezentative;
- Complexul lui Oedip/Electra se rezolvă;
- Apar diferențieri între sexe;
- Atenția este scăzută, dar va crește progresiv;
- Se dezvoltă limbajul și imaginația;
- Gândirea concretă.

Din punct de vedere emoțional

- Acceptă și alte persoane în afara părinților;
- Apare o stare de anxietate în momentul intrării în grădiniță;
- Egocentric - alocentric;
- Dezvoltă afectivitate față de educatoare;
- Simte nevoia prezenței adultului;
- Apare dorința de a fi acceptat de ceilalți copii.

Din punct de vedere social

- Se lărgeste progresiv grupul de joacă;
- Apare afectivitate față de alți copii;
- Adaptare la reguli sociale;
- Se dezvoltă anumite preferințe;
- Grade de adaptabilitate: copilul de 3-4 ani - 8-10 săptămâni, copilul de 4-5 ani - 6 săptămâni, copilul de 5-6 ani - 3 săptămâni.

DEZVOLTAREA COPILULUI IN PERIOADA 7-11 ANI

Din punct de vedere fizic

- Schimbarea dentitiei conduce la dificultati in vorbire si alimentatie;
- Creste in greutate si in inaltime;
- Se continua osificarea coloanei vertebrale si a toracelui;
- Organismul este sensibil la schimbarile mediului;
- Continua dezvoltarea musculaturii fine;
- La inceput are un caracter ambidextru, spre sfarsitul perioadei se stabileste lateralitatea (dreptaci sau stangaci).

Din punct de vedere psihologic

- Au loc transformari lente, dar esentiale;
- Incepe dezvoltarea personalitatii;
- Constientizarea personalitatii;
- Apar abilitatile de desfasurare a activitatilor in microgrupuri;
- Se dezvolta comunicarea interpersonală;
- Perioada este caracterizata de gandirea concreta;
- Memoria si corelatiile sunt bazate pe logica;
- Respecta regulile unui joc sau activitati;
- Activitatea principala: INVATAREA;
- Imaginatie creativa;
- Dezvoltarea limbajului (in special, vocabularul).

Din punct de vedere social

- Evenimentul cel mai important este socializarea;
- Mediul principal: familia, invatatoarea - exponent social;
- Isi asuma responsabilitati;
- Mimetism social (tendinta de a-i imita pe ceilalti);
- Apare nevoia de apartenenta la grup;
- Reducerea egocentrismului;
- Cresterea sociabilitatii;
- Competitia scolara - respectarea normelor si a rigurilor;
- Intelege demnitatea personala.

Din punct de vedere emotional

- Se pregateste pentru scoala;
- Apare sentimentul de atasament, atractie fata de persoane de sex opus;
- Trebuie sa fim atenti la modelul ales (risc de delincventa juvenila);
- Apar frustrari in cazul neadaptarii scolare;
- Se destrama mitul copilariei (Mos Craciun);

DEZVOLTAREA COPILULUI IN PERIOADA 11-14 ANI

Din punct de vedere fizic

- Cresterea disproportionala a membrelor in raport cu restul corpului (fetele la 12 ani cresc cu 9 cm, iar baietii la 14 ani cresc cu 10 cm/an);
- Cresterea accentuata la unii adolescenti conduce la: oboseala, dureri de cap, instabilitate psihica, nevoie crescuta de somn;
- Osificari faciale: trece de la figura de copil la cea de adult, este posibil sa apara dizarmonii faciale (puberul este sensibil la aceste transformari si prin urmare, pot aparea complexe de inferioritate);
- Glandele sexuale devin functionale la intreaga capacitate, acest lucru conduce la acnee, obezitate etc, dar si la efecte psihologice;
- Creste campul vizual;
- Sensibilitatea tactila si chinestezica manuala asigura o perceptie mai precisa a calitatilor obiectelor ;
- Creste spiritul de observatie.

Din punct de vedere psihologic

- Gandirea: are o mai mare putere de abstractizare si generalizare (se poate gandi la trecutul sau viitorul foarte indepartat, la posibil si imposibil, real -imaginar), pana la finalul stadiului, rationamentele inductive dobandesc o mare vigoare;
- Memoria: memoria spontana atinge apogeul in jurul varstei de 13-14 ani;
- Imaginatia: este bogata, apar creatii, mai ales artistice, fantezia este caracteristica acestei varste;
- Limbajul: creste vocabularul - in stransa legatura cu mediul de provenienta al tanarului, limbajul se apropie de cel al adultului: o mai buna organizare a ideilor, fluenta in exprimare, in aceasta perioada apare argoul, se remarca o preferinta pentru superlative (totul este fantastic, nemaipomenit etc.).

Din punct de vedere emotional

Puberul se caracterizeaza prin:

- Instabilitate (emotiile sunt traite cu intensitate foarte mare, disproportional cu realitatea, imprejurarile care l-au generat);
- Puberul are activitati si relatii amplificate si diversificate emotional ;
- Incepe sa faca investitii afective si in afara relatiilor familiale;
- Se formeaza noi si importante sentimente, care-l leaga in profunzime de alte persoane (solidaritatea, respectul, raspunderea fata de actiuni);
- Ajunge la un grad mai mare de constientizare a emotiilor;
- Se amplifica posibilitatea de reglare a comportamentelor emotional- expresive.

DEZVOLTAREA COPILULUI IN PERIOADA 14-18 ANI

Din punct de vedere fizic

- Crește în înălțime;
- Se schimbă vocea la băieți;
- Glandele hormonale intra în activitate;
- Începe procesul de armonizare a corpului (sistemul muscular și osos);
- Sensibilitatea organelor interne, datorat creșterii, în special la băieți.

Din punct de vedere psihologic

- Perioada este caracterizată prin efervescență emoțională;
- Apare criza adolescenței;
- Adolescentul se teme de schimbare;
- Conturarea și spre sfârșitul perioadei, se desăvârșirea personalității;
- Teribilism (tendința de a ieși în evidență);
- Intelectual, se face trecerea spre stadiul operațiilor formale;
- În această perioadă adolescentul acumulează multe informații;
- Se conturează pasiuni;
- Trezirea dorinței sexuale, leagă prietenii cu persoane de sex opus;
- Creativitate verbală;
- Risc crescut către anxietate, bulimie, consum de droguri, alcool etc;
- Neîcredere în sine;
- Conflict între dezvoltarea Eului fizic, social și cel psihic;
- Se dezvoltă atitudinea față de sine, față de societate, față de muncă etc;
- Consolidarea profilului psiho-moral;
- Nevoia de comunicare;
- Apar diferențe între maturizarea fetelor față de cea a băieților.

Din punct de vedere social

- Revolta față de statutul social, în special;
- Conflictul între generații;
- Nonconformism;
- Nevoia puternică de apartenență la grup;
- Nevoia de independență, libertate, autonomie;
- Abordează un limbaj specific grupului din care fac parte;
- Risc în apariția unor comportamente antisociale;
- Rusine;
- Dorința de implicare în diferite proiecte sociale;
- Nevoia de stimă și recunoaștere.

REFERINTELE PROFESIONALE ALE ANIMATORULUI SOCIO - EDUCATIV

I-DESCRIERA MESERIEI

Preambul

In Romania, in cadrul domeniului socio-educativ se diferențiază mai multe tipuri de profesii aflate in interrelationare: animator, educator, profesor, asistent social, psiholog.

Cadrul exercitării profesiei de animator social si socio-cultural

Activitatea animatorului se exercita in cadrul fundațiilor si asociațiilor nonguvernamentale (anul 2003).

Domeniul in care intervine animatorul, modalități de intervenție

◇ Animatorul realizează proiecte de animație in domeniile social, cultural, educativ si sportiv.

Pentru aceasta, animatorul se sprijină si se ajuta de tehnici pedagogice si de cunoștințe referitoare la caracteristici din domeniul socio-educativ, socio-cultural, fizic si sportiv.

In activitatea sa, animatorul trebuie sa asigure toate condițiile optime de securitate, sa fie capabil sa controleze toate lucrurile neprevazute in fiecare domeniu de intervenție, asigurând totodată si calitatea pedagogica.

◇ Animatorul are vocație educativa in domeniul social, cultural sau socio-cultural, sportiv, bazându-se pe tehnici educative. In virtutea acestei vocații, el poate participa la elaborarea unor răspunsuri privind :

-medierea sociala;

-tehnicele de animație;

-inițierea unor activități de animație;

-dezvoltarea si crearea unei legaturi sociale, toate acestea se realizează plecând de la necesitățile persoanelor care lucrează in mod direct cu publicul (copii, tineri, adulti etc).

◇ Un animator :

-realizeaza si conduce un proiect de animație, de inițiere si de pregătire a propriei activități.

-se adaptează la persoanele cu care si pentru care lucrează si trebuie sa aibă o anumita responsabilitate, asigurându-le totodată protecție.

-trebuie ca, in timpul activitatii, sa fie capabil sa comunice toate informațiile privind asociația sau fundația in care lucrează.

-participa la funcționarea si gestionarea activitatii asociației sau fundației din care face parte.

◇ Un animator lucrează cu un public, pe care trebuie sa îl identifice ținând cont de următoarele aspecte :

-varsta,

-tipuri sociale,

-criterii de origine sociale,

-nevoi.

Modalitate de funcționare

◇ In Romania, munca de animator socio-educativ se realizează de catre tineri voluntari din cadrul asociațiilor sau fundațiilor non guvernamentale.

Aceștia sunt instruiți teoretic cat si practic in cursul activitatilor de animație, pornindu-se de la propriile inițiative si continuându-se in cadrul si prin intermediul acestor activitati.

◇ Munca de animator reprezintă o modalitate, un instrument de relaționare cu publicul, folosindu-se de activitati de tip social, cultural, fizic si sportiv.

Animatorul este cel care trebuie sa întâmpine si sa informeze publicul cu privire la activitațile ce urmează a fi realizate. Pentru aceasta el trebuie sa cunoască diverse practici si tehnici de animație in grup, fără să negligeze relația individuală.

◇ Munca animatorului presupune lucrul cu colectivitatile si individual, indiferent de tipul de activitate.

Pentru aceasta, el trebuie sa fie capabil sa conducă un grup in timpul activitatilor de animație, de mediere, de descoperire sau de inițiere. Dar acest grup este majoritatea timpului alcătuit din indivizi diferiți, cu istoria lor, cu personalitatea lor. Conștient de acestea, animatorul trebuie să fie capabil să lucreze uneori cu tot grupul, alteori individual.

◇ In cadrul asociațiilor sau fundațiilor non guvernamentale, animatorul propune proiecte de animație ținând cont de responsabilitatile ierarhice.

Animatorul isi programează activitatile pe care le va conduce, pornind de la asteptarile si respectând condițiile de securitate.

II-COMPETENȚELE ANIMATORULUI : A STI, A FACE, A FI, A FACE, A DEVENI

Un animator este responsabil

Responsabil de organizarea activitatilor

Responsabil de toate persoanele cu care el lucreaza.

Ce face un animator socio-educativ ?

1-Organizarea de proiecte de animatie cu diverse activitati

• Pentru a pregati un proiect :

-Analizarea contextului de lucru (echipa, cu cine, cu ce colegi, unde, material, buget etc);

-Prevederea incidentelor;

-Definirea obiectivului de proiect;

-Elaborarea unui program de activitati + un program de schimb;

-Evaluarea;

• Realizarea acestui proiect, cum?

Animatorul are grija de copii;

Lucreaza cu metode adaptate la public (pedagogice, comportamentale etc);

Animatorul alege materialul de activitati si il pregateste;
Animatorul este coordonatorul activitatilor.

- Evaluare
Evaluarea cunostiintelor;
Evaluarea comportamentului intre copii si tinerii;
Evaluarea activitatilor in interiorul proiectului.

Animatorul se adapteaza la publicul cu care lucreaza

- Identificarea caracteristicilor publicului (varsta, nevoi etc);

- Supravegherea publicului
Evaluarea nevoilor si capacitatilor copiilor si tinerilor;
Identifica copii in dificultate si adapteaza activitatile;
Asigura conditiile de securitate;
Aplica regulamentul.

- Evita pericolul
Calmeaza tensiunile si asigura relatiile intre copii si tinerii;
Aplica regulamentul

2- A sti - A fi - A face- A deveni

A STI

Animatorul trebuie sa stie :

- sa comunice;
- sa evalueze;
- sa stimuleze;
- sa organizeze;
- sa se adapteze . Toate acestea in functie de nevoile copilului.

A FI

Animatorul trebuie sa fie :

- entuziast, empatic, curios, imaginativ si jucator;
- sensibil si comunicativ;
- flexibil si conciliant.

A FACE

Animatorul

- educa prin joc;
- creeaza;
- observa;
- propune;

A DEVENI

Animatorul devine, fiind:

- flexibil;
- deschis;
- bine informat;
- bun cunoscator de sine.

3. Responsabilitatile animatorului

◇ Animator este responsabil de :

- publicul cu care lucreaza, in special cel format din minori.
- voluntarii si colaboratorii care participa la activitatile de animatie.
- materialele si locatiile necesare realizarii activitatilor.

◇ Animatorul isi organizeaza activitatea in cadrul unui proiect general al asociatiei sau fundatiei non guvernamentale din care face parte si in cadrul careia lucreaza, in functie de nevoile publicului. Organizarea activitatii incepe cu programarea acesteia si se continua pana la evaluarea finala. Animatorul urmareste, monitorizeaza si realizeaza un raport privind activitatea in derulare.

◇ In Romania, animatorul socio-educativ este integrat intr-o echipa de animatori care realizeaza proiecte generale de animatie sociala, sportive, educative destinate unui public specific :

- copii si tineri institutionalizati;
- copii si tineri din cadrul centrelor de urgenta;
- copii ai strazii;
- copii si tineri cu dizabilitati;
- copii si tineri aflati in dificultate etc.

III- FISA DESCRIPTIVA A ACTIVITATILOR

Introducere

Pentru toate domeniile in care lucreaza animatorul socio-educativ, exista activitati comune, general valabile:

- realizarea unui proiect de animatie si pregătirea activitatilor cuprinse in acest proiect.
- adaptarea la publicul cu care lucreaza si de care este responsabil, avand si sarcina sa ii asigure protectie.
- comunicarea in cadrul activitatii si in interiorul asociației (sau fundației) din care face parte.
- participarea la functionarea si gestionarea asociatiei (sau fundatiei) din care parte.

1. Animatorul socio-educativ conduce realizarea unui proiect de animatie sau/si pregatirea activitatilor.

In cadrul proiectului global, animatorul identifica obiectivele si le adapteaza in functie de publicul vizat.

- Analizeaza si identifica contextul, asteptarile sau cerintele asociatiei (sau fundatiei) si isi adapteaza actiunile la eventuale dificultati de gestionare.
- Trebuie sa prevada eventuale probleme ce pot aparea pe parcursul activitatilor.
- Formuleaza obiectivele activitatilor sale.
- Elaboreaza un program, ierarhizeaza sarcinile de lucru, realizeaza si organizeaza o activitate pedagogica si stabileste mijloacele de realizare a acesteia.
- Trebuie sa se gandeasca la o alternativa de realizare a proiectului.
- Stabileste indicatorii de evaluare si criteriile de reusita observabila si alege instrumentele de evaluare si autoevaluare.
- Se informeaza permanent asupra evolutiei activitatilor sale.

Animatorul socio-educativ se adapteaza la noi cerinte, noi comportamente, alt tip de public, identificand totodata si capacitatile publicului, in vederea pregatirii proiectului.

1.1. Pregatirea proiectului de activitate ce urmeaza a fi realizat.

1.2. Realizarea si punerea in practica a activitatilor

- Foloseste metode adaptate.
- Alege si foloseste materialul tehnic si mijloacele necesare activitatilor sale.
- Se adapteaza la situatiile neprevazute, se adapteaza la tipuri diverse de public si la context.
- Coordoneaza activitatea in echipa.
- Respecta si trebuie sa aibe grija ca si publicul ca care lucreaza sa respecte regulile de securitate.
- Alege locatiile activitatilor, modalitatile de acces la acestea si le amenajeaza.

1.3. Animatorul realizează evaluarea

- Evalueaza propriile cunostinte dobandite si treusita actiunilor sale in functie de criteriile si indicatorii de evaluare.
- Evalueaza calitatea raporturilor interumane din cadrul activitatilor, evalueaza modul de satisfacere a nevoilor publicului, iar in functie de aceasta face propuneri.
- Prin propunerile sale, animatorul socio-cultural participa la dezvoltarea si imbunatatirea activitatilor sale, analizeaza problemele ivite si propune remedii.
- Evalueaza actiunile din cadrul proiectului, folosind instrumentele de autoevaluare.
- Previne tipurile de comportamente periculoase (toxicomanie, alcoolism, violenta fizica si verbale), le identifica si le semnaleaza daca acestea au loc.

2. Animatorul socio-educativ se adapteaza publicului cu care lucreaza si de care este responsabil avand si sarcina de-a-l asigura protectie

In cadrul proiectului global animatorul identifica obiectivele si le adapteaza in functie de publicul vizat.

2.1 Identifica caracteristicile oricărui tip de public

2.2 Supra vegheaza persoane cu care lucreaza

- Evalueaza si se informeaza asupra nevoilor si capacitatilor persoanelor.
- Identifica persoane aflate in dificultate si isi adapteaza actiunile in acest sens.
- Informeaza persoanele asupra consecintelor, efectelor comportamentelor periculoase (toxicomanie, alcoolism, violenta fizica si verbale).
- Asigura conditiile unui mediu securizant si previen situatiile conflictuale.
- Aplica regulamentul in vigoare.

2.3 Asigura conditiile de securitate

- Aplica reglementarile in vigoare.
- Se informeaza asupra evolutiei reglementarilor legislative.
- Isi insuseste imperativele de securitate.
- Tine cont de alte persoane cu care lucreaza in acelasi spatiu
- Isi dozeaza efortul in functie de propriile capacitati.

3 Animatorul comunica in cadrul activitatii sale si in interiorul fundatiei, asociatiei din care face parte.

In cadrul proiectului global animatorul identifica obiectivele si le adapteaza in functie de publicul vizat.

3.1 Comunica cu persoana cu care lucreaza

- Participa la adunarea si orientarea publicului in cadrul structurii.

-
- Participa la elaborarea unui dispozitiv, unei modalitati de primire, de intampinare a publicului.
 - Adapteaza modul sau de comunicare astfel incat sa fie inteles de toti.
 - Asculta publicul intr-o maniera dinamica, astfel incat acesta este ajutat sa puna intrebari si sa faca propuneri.
 - Informeaza si actualizeaza informatiile.
 - Redacteaza raportul de activitate.
 - Animeaza intalnirea cu publicul sau.

3.2 Comunica cu partenerul extern

- Se documenteaza si aduna informatii.
- Utilizeaza noi tehnici de comunicare (internet-ul).

3.3 Comunica cu echipa

- Participa la sedinta de echipa.
- Participa la mediatizarea propriilor activitati.
- Redacteaza raportul de activitate.

4 Animatorul participa la functionarea si gestionarea asociatiei sau fundatiei unde lucreaza

In cadrul proiectului global animatorul identifica obiectivele si le adapteaza in functie de publicul vizat.

4.1 Participa la organizare

- Participa la organizarea muncii in echipa
- Participa la programarea si planificarea activitatii
- Participa la pregatirea depalsarilor (transportul, cazare, masa)

4.2 Participa la munca administrativa (in functie de fiecare fundatie, asociatie)

- Verifica dosarele de inscriere.
- Raporteaza accidentele.
- Se ocupa de toate documentele administrative ale propriei activitati.

4.3 Participa la gestionarea financiara

- Participa la gestiunea de buget cu responsabilul proiectului.

ATITUDINEA ANIMATORULUI - ADOLESCENTI (14-18 ANI)

- Oferirea de situatii in care adolescentul sa se simta independent, de a se descurca singur;
- Crearea momentelor de calm;
- Oferirea adolescentilor a unor responsabilitati importante asumate;
- Sa fie un bun ascultator, sa ii facem constienti de potentialul de care dispun, de aptitudini ;
- Urmareste ca proiectele realizate de adolescent sa fie realizabile si sa se finalizeze;
- Nu se emit judecati la adresa adolescentului, ci incurajari, sfaturi;
- Sa sfatuiasca adolescentul cu privire la posibilele profesii;
- Sa stimuleze trasaturile de caracter, de personalitate ;
- Sa fie deschisi la nou;
- Sa sustina moral adolescentul in perioadele de criza;

- Sa stie sa medieze conflicte.

Activitati propuse: excursii, tabere, spectacole, concerte, educatie sexuala, jocuri de societate, activitati stiintifice si de expresie.

ATITUDINEA ANIMATORULUI - PUBERTATE (10 - 14 ANI)

- Creeaza un mediu favorabil exprimarii libere pentru ca puberul sa isi gaseasca locul in societate si pentru dezvoltarea increderii in sine;
- Oferirea mijloacelor necesare pentru a reusi si pentru a potentia valorile;
- Efectuarea de experiente si luarea contactului cu situatii complexe si diverse din realitate;
- Stimularea comunicarii interumane, interesele puberului fiind centrate pe prieteni, pe grup de apartenenta;
- Medierea conflictelor cu adultul cauzate de negativismul si neascultarii caracteristice puberului;
- Stimularea capacitatii de aplicare a cunostintelor;
- Dezvoltarea capacitatii decizionale;
- Atenuarea, eliminarea complexelor fizice si psihice cauzate de transformarile biologice;
- Stimularea dorintei de aventura si a curiozitatii.

ATITUDINEA ANIMATORULUI - SCOLARUL MIC (6-10 ANI)

- Stabileste REGULI care trebuie respectate atat de copii cat si de adulti ;
- Propune activitati prin care copilul reflecta realitatea;
- Este conducatorul grupului, dar nu uita sa privilegieze situatiile in care copiii poarta responsabilitatea;
- Oferirea unor momente de calm;
- Sprijinirea in elaborarea primelor proiecte;
- Sa stimuleze gandirea concreta prin jocuri de explorare perceptiva si de exersare a motricitatii fine, de autocontrol.

Activitati propuse: jocuri pentru stimularea imaginatiei si a spiritului de observatie, teatru, construire de decoruri, costume, jocuri de miscare.

ATITUDINEA ANIMATORULUI - PRESCOLAR (3-6 ani)

- Creeaza climat securizant;
- Imbogateste activitatea cu ideile sale, prin materialele sale;
- Stimuleaza fiecare copil sa se autodepaseasca;
- Sa faciliteze experienta directa cu mediul;
- Asigura copilului o viata regulata;
- Stimuleaza exprimarea verbala a experientelor traite;

-
- Folosirea unor motivatii extrinseci, caracteristice varstei, dar si a unor motivatii intrinseci;
 - Stimularea socializarii (se face trecerea de la egocentrism la o viata in grup);
 - Regleaza problemele, mai ales in momentele de calm;
 - Stimularea creativitatii;
 - Sa propuna o categorie mare de activitati, pentru ca la aceasta varsta copiii se plictisesc repede;
 - Sa fie nepartinitor.

Activitati propuse: modelaj, lucru manual, constructii, puzzle, desen, pictura, jocuri de miscare, jocuri de stimulare a memoriei.

PROIECTELE ÎN ANIMAȚIE

Tipuri de proiecte:

Proiectul educativ:

- este un ansamblu de principii generale, de obiective pe termen lung al organizației
- necesită punerea în practică a unei succesiuni de proiecte pedagogice

Proiectul pedagogic:

- este o sumă de obiective pedagogice, însoțite de mijloace specifice, cu scopul de a pune în practică proiectul educativ.
- obiectivele se prezintă în termeni de : a ști, a ști să faci, a ști să fii și țin cont de cei cărora li se adresează
- se traduce prin realizarea unuia sau mai multor tipuri de activitate.

Proiectul de activitate/animatie:

- este un scop stabilit de noi și pentru care ne organizăm
- este gândit și realizat pentru a rezolva o problemă a organizației sau a comunității

I-PROIECTUL EDUCATIV

A-Definitia proiectului educativ

Reflexie educativă despre un proiect de animatie socio-educativă

Acesta trebuie să dea **sens acțiunilor** conduse de animatori.

Care sunt **valorile** propuse copiilor și tinerilor în stradă, în instituții de protecția copilului, în școală și în spital ?

B-Câteva exemple de valori importante în proiectul educativ

- Respectul: respectul reciproc între persoane, respectul cadrului de activitate
- Viața în societate, în grup : răbdare, ascultare reciprocă și înțelegere
- Autonomia : a ști să aleagă, a ști să se descurce singur
- Responsabilitate socială
- Comportament: fără violență
- A petrece timpul împreună în mod agreabil

II-PROIECTUL PEDAGOGIC

A-Definitia unui proiect pedagogic

Proiectul pedagogic intră în responsabilitatea coordonatorului și a echipei.

Acesta este ansamblul elementelor care va permite **punerea în aplicare a acțiunilor pentru a îndeplini proiectul educativ** :

-
- Prevederea unuia sau mai multor obiective generale si operationale
 - Planificarea organizarii muncii
 - Coordonarea ansamblului de actiuni
 - Prevederea evaluarii
 - Elaborarea unui buget (financiar)
 - Luarea in considerare a mijloacelor si materialelor si resursele umane

B-Proiectul pedagogic prevede obiectivele generale si operationale ale fiecarui proiect de animatie

Obiective pedagogice ale activitatii in institutii pentru copii in dificultate

a - Obiective generale

- A-i ajuta pe copiii din centre sa revina la o viata de copil (joc, ras, activitati, ascultare...)
- A ajuta la reconstruirea identitatii fiecarui copil
- A reflecta la o munca educativa impreuna cu echipa educativa a institutiei respective

b - Obiective operationale

- A propune un program de activitati educative si recreative dintre care copiii si tinerii vor putea alege.
- A propune activitati in care copiii si tinerii se simt confortabil si a le da ocazia de a face lucruri diferite de cele care li se propun de obicei (a le starni si dezvolta curiozitatea)
- A pune in valoare activitatile desfasurate cu copiii (spectacole, expozitii, promovare, informare..)
- A lucra in colaborare cu echipa sociala a institutiei (pregatirea programului de activitati cu educatorii, participarea educatorilor la activitati)
- Crearea unui schimb intre competentele noastre si modul nostru de a actiona si competentele si motivatia educatorilor din fiecare institutie.

III - PROIECTUL DE ANIMATIE

Proiectul de animatie poate fi realizat pentru o singura sesiune/activitate sau pentru o serie de sesiuni de animatie (programe de activitati).

Structura proiectului pentru o sesiune de animatie:

a) Planificare:

- Tema si obiectivele proiectului de animatie
- Beneficiari (numar, varsta, sex, tipuri de nevoi etc.)
- Locul de desfasurare - spatiu acoperit / teren deschis, dimensiuni, alte caracteristici
- Data de desfasurare a sesiunii de animatie
- Durata sesiunii
- Continutul sesiunii de animatie - activitatile propuse (jocuri, ateliere etc.) si timpul alocat fiecareia in parte
- Resurse necesare (umane - numar de animatori si voluntari, materiale, financiare)
- Impartirea responsabilitatilor in echipa - cine, ce, cand, in cat timp?

b) Implementarea proiectului de animatie:

- Amenajarea spatiului de lucru - delimitarea, decorarea si impartirea spatiului pentru diferitele tipuri de activitati, pregatirea materialelor
- Desfasurarea sesiunii de animatie - coordonarea si moderarea activitatilor (asigurarea respectarii regulilor, promovarea tolerantei, stimularea si implicarea tuturor participantilor), organizarea si supravegherea grupului de participanti;
- Strangerea materialelor, curatarea spatiului

c) Evaluarea (feedback-ul) - discutie de grup/analiza activitatii (aspecte pozitive si negative) din perspectiva:

- animatorilor: activitatile intreprinse, siguranta participantilor, materiale folosite, organizarea spatiului, timp
- beneficiarilor: numar, varsta (pentru un grup necunoscut de participanti), comportamente
- gradului de atingere a obiectivelor: rezultate, succese, imbunatatiri, schimbari, idei de viitor

10 REGULI PENTRU CA UN JOC SA FIE REUSIT

Sensibilizarea si motivarea pentru joc.

Motivarea si sensibilizarea participantilor sunt doua aspecte foarte importante, care dau viata jucatorului, indiferent de categoria de varsta. Sensibilizarea se poate face prin afise, invitatie personala, mesaj muzical, scheci, ghicitoare. Motivarea se poate realiza printr-o buna sensibilizare, noutatea jocului, dezvoltarea spiritului colectiv, distractia oferita.

Pregatirea tehnica si materialele pentru joc

Pregatirea tehnica presupune fixarea unor reguli simple, clare, fara a putea fi interpretate. Pregatirea materialelor presupune asigurarea materialelor inainte de activitate, materialele creative, obiectele concrete contribuie la o buna motivatie.

Adunarea copiilor si explicarea regulilor

Debutul jocului, conditiile ambiantei, motivatia si securitatea copiilor sunt esentiale pentru desfasurarea jocului in bune conditii. Modul de desfasurare a jocului trebuie sa fie clar explicat, copiilor oferindu-li-se sansa de a pune intrebari.

Construirea echipelor

Echipele trebuie sa fie echilibrate in functie de aptitudinile fizice, psihice, afinitati, varsta. Formarea echipelor se poate face in trei moduri: a) la alegerea participantilor; b) in functie de destin: alegerea unor biletele, atribuirea de numere etc.; c) echipe formate de catre animator.

Tema jocului si ambianta de desfasurare

Ambianta in care se desfasoara jocul sporeste jocul. Definirea unor detalii ale situatiei de joc: costume, expresie, decor, ambianta etc., face jocul sa fie mai atractiv. Animatorul trebuie sa joace si el la fel ca jucatorii.

Motivatia animatorului

Principiu: pentru a juca un joc, animatorul trebuie ca el insusi sa animeze jucatorii, el este motorul ambiantei, imprima o tonicitate si un entuziasm ambiantei.

Animarea jocului si conduita animatorului

Animatorul poate sa fie in doua situatii: sa fie arbitrul jocului sau sa fie jucator ca si ceilalti. In ambele situatii el trebuie:

- sa fie impartial,
- sa fie drept cu toti participantii,
- sa nu fie influentat de jucatori,
- sa aiba grija sa fie respectate regulile,
- sa mentina o ambianta pozitiva,
- sa vegheze la securitatea jucatorilor,
- sa penalizeze o eventuala trisare,
- sa nu fie agresiv,
- sa nu fie pasiv,
- sa nu fie depasit de evenimente
- sa supravegheze ca totii participantii sa fie integrati in grup si ca se amuza.

Ritmul jocului - varsta jucatorilor

Ritmul jocului trebuie sa se adapteze la nevoia de miscare a participantilor, la caracteristicile pe varste, la curba de efort, caracteristica momentului de desfasurare, la locul in care se desfasoara jocul: padure, munte, plaja etc.

Animarea rezultatelor

Trebuie pastrata atmosfera din timpul jocului. Nu trebuie sa se insiste pe echipele care au terminat ultimele: spre exemplu putem sa clasam ultimele echipe la acelasi nivel, o recompensa nu este obligatorie dar este bine venita.

Evaluarea animatorului

Animatorul trebuie sa evalueze derularea jocului, intre ceea ce se asteapta de la joc si ceea ce s-a intamplat. Fiecare joc trebuie sa determine o ajustare a regulilor si, daca este cazul, animatorul trebuie sa fie capabil sa intrebe jucatorii despre cum a decurs jocul si sa astepte criticile.

TIPURI DE JOCURI

JOCURI DE AFIRMARE

Sunt jocuri in care un rol aparte ii are afirmarea tuturor indivizilor ca persoane, dar si a grupului. Jocul se bazează pe mecanismele de incredere în sine, atit pe cele interne (concepții, capacități etc), cât și pe corelația cu influențele externe (rolul in cadrul grupului, cerințele față de alte persoane etc).

Unele jocuri constau in conștientizarea propriilor limite. Altele, din facilitarea recunoașterii deschise, verbale a propriilor necesități și din exprimarea lor, atît verbal, cât si non-verbal, implicând acceptarea lor de către grup. Jocurile stimulează spiritul și conștiința de echipă.

În desfășurarea jocurilor deseori se evidentiază afirmarea personală in cadrul grupului care implică numeroase ocazii de rivalitate între participanți.

Pentru evitarea acestor atitudini trebuie să se atragă atenția la implementarea jocului .

Jocurile de afirmare încearcă să valorifice calitățile pozitive ale persoanelor si ale grupului, pentru a favoriza o ambianță in care toți să se simtă parte a unui întreg; afirmarea in condiții de egalitate e baza comunicării libere si a lucrului in comun.

Uneori aceste jocuri creează situația unei infruntări fictive, care are ca obiectiv nu concurența, ci favorizarea capacității de a rezista in față presiunilor externe și a manipulării, de apreciere a capacitatății de reacție intr-o situație ostila.

Evaluarea jocurilor de afirmare e foarte importantă. Pe de o parte se evaluează dificultățile survenite in joc, pe altă parte noile aspecte descoperite:

respectul celorlalți si al jucătorului ca persoană.

In plus, este o ocazie propice pentru valorificarea situațiilor din viața cotidiană, in care apar aceste probleme, de unde provin și din ce cauză (norme, comportament, valori dominante etc).

JOCURI DE PREZENTARE

Sunt niste jocuri foarte simple care permit un prim contact si o apropiere. Cand participantii nu se cunosc, acesta este primul pas pentru crearea unui grup ce lucreaza dinamic si destins.

De obicei, evaluarea nu este necesara. Ea poate fi facuta doar pentru a putea observa la sfarsit diferenta între aceasta forma de contactare cu un grup si rigiditatea altor moduri de initiere a activitatilor ori de a ne prezenta.

OBIECTIVE: cunoasterea participantilor la joc: a numelor si a anumitor caracteristici minime ale fiecaruia, stabilirea unui prim contact.

Turul de nume

Durata : 10 minute.

Desfasurare: Participantii sunt asezati in cerc, fiecare participant trebuie sa se prezinte si sa spuna 2 calitati care il caracterizeaza.

Ghemul

Durata :10-15 minute

Materiale: ghem de ata

Desfasurare: Participantii sunt asezati in cerc. Ghemul este aruncat de la unul la celalalt, fiecare spunandu-si numele si o pasiune. Se tese o panza, capetele ei fiind tinute de participantii. Se reface traseul in sens invers, fiecare participant trebuind sa spuna numele si pasinea celui de la care a primit ghemul.

JOCURI DE CUNOASTERE

Sunt destinate cunoasterii reciproce a participantilor dintr-o activitate. Inainte de a incepe jocul, trebuie sa fie asigurata intelegerea conditiilor.

Deoarece jocurile sunt foarte usoare, ele faciliteaza crearea unei ambiante pozitive in grup, in special, pentru participantii care anterior nu se cunosteau.

Pentru unele din astfel de jocuri, evaluarea nu este necesara, dar e utila in jocurile de cunoastere mai aprofundate.

Ar fi interesant ca la evaluare sa fie toti participantii, de exemplu, transmitand un obiect in cerc, fiecaruia care-l primeste, sa i se ofere posibilitatea sa spuna ceva. Poate sa fie utila, in dependenta de grup, o scurta discutie generala despre scopul acestor jocuri.

OBIECTIVE: cunoasterea reciproca a participantilor, crearea unei ambiante pozitive in grup.

Fisa de cautare.

Durata : 20 minute

Materiale : Fise pe care sunt scrise anumite indicii de cautare, pixuri.

Desfasurare : Se impart fisele de cautare si se explica cum trebuie completate. Fiecare participant va trebui sa completeze foaia cu numele persoanelor care corespund indicilor.

Cuprinsul fisei de cautare: exemplu:

- cauta persoanele care au sosete negre;
- cauta persoanele care au ziua de nastere in aceeași luna cu tine;
- cauta persoanele care au același număr de pantofi ca și tine;
- cauta persoanele care au aceeași pasiune.

Evaluare

- Cum v-ati simtit?
- Cum a reusit comunicarea in grup?
- Ti-a fost usor sa vorbești cu ceilalti?

Salutul

Durata: 5 minute

Desfasurare: Participantii vor primi indicatii despre cum trebuie sa salute, folosind anumite parti ale corpului: nas, ureche, genunchi, umar etc.

Trebuie sa salute cat mai multe persoane.

JOCURI DE RELAXARE

In jocurile de relaxare miscarea si rasul realizeaza mecanismul de destindere psihologica si fizica. Jocurile sunt prevazute pentru a elibera energia, umorul, stimuland miscarea in grup.

Jocurile de relaxare sunt utile pentru orice ocazie, dar pot fi practicate si cu un anumit scop: de incalzire, contactare cu participantii, pentru ruperea starii de monotonie sau

tensiune, pentru trecerea de la o activitate la alta sau ca punct final al unei activitati comune.

Ele incearca sa elimine aspectul de competitivitate din jocurile in care diversitatea se realizeaza prin integrarea tuturor in "expansiunea" spiritului de echipa.

Pentru cea mai mare parte, evaluarea nu e necesara, doar pentru a putea constata efectele sau intensitatea destinderii, pentru a aprecia diferenta si scopul altor tipuri de jocuri.

OBIECTIVE: eliberarea de energii, stimularea miscarii in grup, ruperea starii de monotonie, trecerea de la o activitate la alta sau ca punct final al unei activitati comune.

Dansul perechilor

Durata : 15 minute

Materiale : casetofon, muzica

Desfasurare : toti participantii se impart in perechi si se lipesc spinare la spinare. Danseaza pe ritmul muzicii. Cand cantecul se opreste, fiecare isi cauta un nou partener. Perechile nu trebuie sa se repete.

Dirijorul

Durata : 15 minute

Desfasurare: Se alege un voluntar din grup care este condus de un alt participant intr-o alta incapere. Grupul ramas in camera stabileste o persoana pe post de dirijor, sarcina acestuia fiind de a imita diverse instrumente muzicale, prin gesturi, restul grupului, trebuind sa il imite. Voluntarul intra in camera si va trebui sa ghiceasca persoana-dirijor.

Salata de fructe

Durata: 20 minute

Desfasurare: Participantii asezati in cerc pe scaune, in afara de un participant, acesta neavand scaun. Fiecare participant va primi un nume de fruct dintr-o serie de fructe prestabilite (mar, para, banana, cirese). La anuntul facut de persoana care sta in picioare "salata de fructe!!!!" toti participantii trebuie sa isi schimbe locul, incercand sa ocupe un loc liber, inclusiv persoana din centru. Se poate anunta si "salata dintr-un fruct sau doua!!!", in acest caz, numai persoanele care au fructele anuntate trebuind sa schimbe locul. Cine ramane fara scaun este un "looser!!!"

JOCURI DE COMUNICARE

Sunt jocuri ce incearca sa stimuleze comunicarea intre participanti si urmaresc crearea unui proces de comunicare poliplanic in grupul in care, de regula, se stabilesc niste roluri fixe.

Aceste jocuri tind sa creeze un mediu favorabil ascultarii active si comunicarii verbale, iar pe de alta parte, sa stimuleze comunicarea nonverbala (expresii, gesturi, contact fizic, priviri etc.), pentru a initia noi moduri de comunicare. Jocul va oferi pentru aceasta un nou spatiu cu noi canale de expresie a sentimentelor si a relatiilor in grup.

Jocurile de comunicare au propria lor valoare prin procesul de lucru, al cunoasterii anterioare si a relatiei cu mediul. Dinamica acestora, cat si a comunicarii in general, este diversa, si totusi realizarea jocurilor in diferite momente poate aduce multe experientele noi grupului.

Evaluarea este interesanta pentru realizarea in perechi sau in subgrupe, apoi si pentru intreg grupul. Ea nu consta in evaluarea "preciziei" comunicarii, a gesturilor etc., ci in crearea unui mediu favorabil exprimarii sentimentelor si a noilor emotii.

OBIECTIVE: stimularea comunicarii intre participanti, crearea unui mediu favorabil ascultarii active si a exprimarii sentimentelor.

Daca as fi.....

Materiale : hartie, pixuri

Durata : 20-30 minute

Desfasurare : fiecare participant va trebui sa scrie pe un biletel continuarea la doua afirmatii: "daca as fi..... as face.....", "intr-un grup imi place.....". Biletele se aduna impaturite si se reimpart participantilor spre a fi citite cu voce tare, trebuind sa ghiceasca cine a scris biletelul si sa faca o scurta caracterizare a persoanei respective in functie de raspunsurile date.

JOCURI DE COOPERARE

Sunt jocuri in care colaborarea intre participanti este un element esential. Se examineaza mecanismele jocurilor competitive, creand un mediu destins si favorabil cooperarii de grup.

Chiar daca in multe jocuri exista un anumit scop, aceasta nu inseamna ca obiectivul jocurilor este numai acesta, ci se adauga experienta de comunicare si cooperare intre participanti

Jocul de cooperare nu e o experienta stabila si inchisa. De aceea se variaza, pentru ca jocul sa fie adaptat la necesitatile grupului.

Evaluarea jocurilor este importanta pentru:

- exprimarea de catre participanti a noilor experiente pe care le-au trait;
- aprecierea atitudinilor de cooperare-competitivitate ce au aparut in joc;
- dialogul despre atitudinile, mecanismele competitive in grup si in societate.

Pe parcursul unor jocuri si evaluarilor acestora, se poate clarifica ca in jocurile de cooperare nu exista un stereotip de "bine" si "rau", sau modelul unui jucator bun sau rau, existand doar o unitate a grupului in care fiecare incearca sa aiba cel mai bun aport la atingerea unui scop.

OBIECTIVE: a inocula prin intermediul miscarilor ideea cooperarii intre oameni, realizarea coordonarii miscarilor pentru realizarea unei activitati.

Ridica-ma

Durata: 5 minute

Desfasurare: Se formeaza perechi care se aseaza pe sol, spate in spate, incercand sa se ridice in picioare in acelasi timp. Se schimba perechile.

DESPRE RECOMPENSA SI PEDEAPSA

Recompensa are ca scop intarirea unui comportament pozitiv; ideal este ca aceasta sa derive direct din actiunea intreprinsa. Este important sa fie aplicata foarte corect - echidistant si transparent. Trebuie evitata recompensarea succesiva a aceluasi copil, in detrimentul altora.

Aspecte pozitive:

- Intareste un comportament dezirabil
- Intareste increderea in sine

Aspecte negative:

- Cultiva centrarea pe rezultat in detrimentul actiunii
- Cultiva asteptari de ordin material

Pedeapsa are rolul de a corecta un comportament negativ, de a cultiva anumite atitudini; atunci cand este posibil, acesta trebuie sa aiba un caracter reparator.

- Se pedepseste comportamentul, nu persoana
- Pedeapsa se utilizeaza imediat dupa ce comportamentul nedorit a avut loc si se enunta ca fiind legata de acesta
- Copiii trebuie sa inteleaga si sa accepte ca pedeapsa este consecinta incalcarii unei reguli
- Nu se renunta la aplicarea unei pedepse decat cu acordul intregului grup si in conditiile unei actiuni reparatorii. Frecventa neaplicare a pedepsei corespunzatoare favorizeaza comportamentul indezirabil.
- Dupa incheierea pedepsei, "vinovatul" trebuie sa fie complet reabilitat in ochii celorlalti
- Este important ca pedeapsa sa nu se suprapuna peste o vulnerabilitate cunoscuta a copilului (ex. un copil cu fobie de animale este pedepsit sa faca curatenie in tarcul oilor)
- In comunicarea cu copiii este de dorit evitarea termenului "pedeapsa" (se poate folosi "penalizare", "repararea greselii" etc.)

Pedeapsa trebuie sa fie:

- neagresiva;
- neumilitoare;
- anuntata (avertisment);
- pentru un interval de timp limitat;
- aplicata doar atunci cand este necesar.

Cea mai frecvent utilizata pedeapsa in animatie este eliminarea temporara din joc.

STUDIU DE CAZ - PEDEAPSA/RECOMPENSA

LA SCOALA

Doamna invatatoare organizeaza cu clasa ei o activitate de animatie. Participa si Marian, un baiat nou venit in clasa, care inca nu a reusit sa-si faca vreun prieten. In timpul activitatii, un alt baiat il striga folosind o porecla neplacuta, Marian se enerveaza si il loveste.

Doamna invatatoare ii spune lui Marian ca pentru asta nu mai merita sa se joace astazi si il pune la colt pana la sfarsitul activitatii.

Aspecte pozitive:

- Invatatoarea nu tolereaza un comportament grav
- Pedeapsa este consecinta greselii (relatia cauza-efect)
- Penalizarea este aplicata imediat dupa comiterea greselii

Aspecte negative:

- Atitudinea invatatoarei nu este echidistanta - este pedepsit numai Marian (genereaza frustrare pentru Marian si o imagine proasta a acestuia in ochii colegilor, incurajeaza indirect comportamentul colegului lui Marian etc.)
- Pedeapsa
 - nu este temporara si nu ii permite lui Marian sa se reabiliteze (acesta este rupt de grup si ramane culpabil)
 - nu are un rol reparator
- se suprapune peste o posibila vulnerabilitate a lui Marian (este respins de clasa/izolat)
 - este umilitoare (Marian este pus la colt) si devalorizanta ("Nu meriti sa te mai joci!")

IN TABARA

In tabara la munte, animatorul organizeaza o activitate de ecologizare a zonei. Copiii il intreaba ce primesc pentru asta si acesta le promite o discoteca in seara respectiva. Dintre toti, Alina, o fetita mai putin dispusa sa faca “munca de jos”, refuza sa participe la curatenie. Animatorul ii spune ca daca lucreaza si ea alaturi de ceilalti va fi DJ-ul petrecerii.

Dupa jumatate de ora, Costi si Mihai incep sa joace leapsa in timp ce colegii lor inca fac curatenie. Animatorul se supara pe ei si le interzice sa mai participe la discoteca.

Aspecte pozitive:

- Recompensele (discoteca si rolul de DJ) intaresc un comportament pozitiv
- Pedepsa aplicata celor doi baieti urmeaza imediat greselii acestora si este logica din punct de vedere al continutului (“Daca faceai, primeai. Nu ai facut, nu primesti.”)

Aspecte negative:

- Animatorul creaza prin aceste recompense asteptari nelegate de rezultatul logic al actiunii intreprinse (copiii vor astepta si pe viitor sa primeasca ceva pentru a intreprinde astfel de actiuni)
- Animatorul de tabara nu este echidistant, favorizand-o pe Alina si cultivand totodata o carenta a copilului
- Sunt pedepsiti copiii si nu comportamentul acestora (“Animatorul se supara pe ei.”)
- Pedepsa nu a fost precedata de un avertisment
- Lipseste caracterul reparator al pedepsei (ex. “V-ati jucat desi v-ati angajat ca munciti, motiv pentru care, dupa cina, veti face curatenie in sala de mese!”)

Studiu de caz - Pedeapsa/recompensa

ANDREI SI MARINA

Intr-un centru de plasament, doamna educatoare sustine o activitate de joc la care lui Andrei nu i se permite sa participe. Aceasta este pedeapsa pentru ca saptamana trecuta el a furat trusa de carioca a colegului lui de camera.

In timpul activitatii, Marina refuza sa faca pereche cu Marius in cadrul unui joc fiindca nu-i place de el. Pentru ca nu cedeaza la insistentele educatoarei, este trimisa la bucatarie sa curete cartofi pentru masa de seara.

Aspecte pozitive:

- Educatoarea nu tolereaza un comportament grav (Andrei a furat)

Aspecte negative:

- Pedeapsa pentru Andrei - este aplicata la un interval mare de timp dupa ce acesta a gresit
 - nu are un rol reparator, nu incurajaza un comportament pozitiv si il impiedica pe copil sa participe la o activitate cu potential formativ
- Pedeapsa pentru Marina - exagerata
 - fara avertisment
 - nedefinita in timp
 - umilitoare
 - nu are rol reparator

IN FAMILIE

Florin si surioara lui mai mica, Ioana, se joaca fiecare cu alta jucarie in sufragerie. Ioana tocmai a terminat, cu un pic de efort, de facut un puzzle din 6 piese reprezentand un urs.

– Bravo, bravo, Ioana! - zise tatal lor pe un ton entuziast, batand din palme. I se parea greu sa faca asta, puzzle-ul era mult prea simplu pentru varsta Ioanei si parea nenatural sa o tot laude atat, dar stia ca pentru deficitul cognitiv al Ioanei doamna psiholog de la gradinita le recomandase lui si sotiei sa o incurajeze pe fetita cat mai mult. “Recompensati fiecare reusita cu aprecierea voastra si fetita va progresa in mod proportional.”

– Bavo, bavo, puiu tatii a facut un ursulica! - izbucni Florin.

– Florin, o data daca te mai iei de sora ta nu mai ai voie la calculator toata saptamana! Treci imediat in camera ta si sa te intorci cand o sa ai bunul simt sa-ti ceri scuze!

Stiind ca nu e de glumit cu tata cand se enerveaza, Florin isi musca buzele si se supune, mormaind ceva despre asteptat scuze pana poimarti.

Mamei nu ii plac certurile si intra la scurt timp dupa el in camera. Ii spune ca nu e frumos sa se certe cu tata si ca mai bine i-ar cere scuze, si-i promite in schimb sa-l ajute la tema la desen facandu-i ea contururile.

Florin ii cere scuze tatalui, mama se tine de cuvânt si toata lumea este multumita.

Aspecte pozitive:

- reusita Ioanei este recompensata afectiv
- tatal incearca sa o protejeze pe Ioana cand este ridiculizata de fratele ei
- tatal pedepseste gradual (cel mai probabil trimisul in camera e mai putin dur decat interzicerea calculatorului pentru o saptamana)
- mama se implica in aplanarea conflictului

Aspecte negative:

- reactia apreciativa a tatalui adresata Ioanei este exagerata ca amplitudine
- reactia apreciativa a tatalui adresata Ioanei nu este expresia unei trairi autentice a acestuia, este falsa desi bazata pe bune intentii, cu consecintele de rigoare
- tatal reactioneaza la comportamentul lui Florin, dar ii ignora sentimentele acestuia care l-au determinat sa adopte acel comportament
- amenintarea cu pedeapsa legata de calculator nu se leaga ca si continut de greseala lui Florin
- pedeapsa cu trimisul in camera taie orice sansa de comunicare si deci de solutionare reala, iar termenul limita al acesteia (cand o sa-si ceara Florin scuze) stimuleaza atitudinea duplicitara
- acelasi lucru il realizeaza si sugestia mamei
- reprosul mamei este si el culpabilizant si nu tine seama de sentimentele lui Florin
- recompensa mamei este handicapanta
- recompensa mamei se substituie castigului real pe care ar fi trebuit sa-l perceapa copilul ca urmare a unui efort al sau de impacare, si anume restabilirea armoniei in familie

ACTIVITĂȚI SI ATELIERE

Activitatea este forma fundamentală de existență și de coechilibrare a omului cu lumea externă. Ea presupune desfășurarea unei succesiuni de operații și de acte în vederea atingerii unui obiectiv, a satisfacerii unei trebuințe, idealuri, imperative. Coordonatele definitorii ale oricărei activități sunt: scopul, mijloacele, motivația.

În cadrul diverselor tipuri de activități desfășurate cu copii, activitățile de timp liber ocupă un loc foarte important în conturarea personalității copilului, în dezvoltarea autonomiei acestuia, în socializarea și integrarea lui firească în viața socială. Activitatea de timp liber are un caracter opțional, benevol, un conținut variat, atractiv, interesant, stabilind relații interpersonale bazate pe colaborare, apropiere, încredere, prietenie, permițând angajarea directă a copiilor în organizarea și derularea ei.

În activitatea de animație, copilul este un element activ nu un executant pasiv. Scopul activității de animație este dezvoltarea pleneră a personalității copilului, trăirea unui sistem de plăcere, de bucurie, de satisfacție personală în timpul desfășurării unei activități. În munca de animație, o activitate este propusă nu pentru a ocupa timpul liber al copilului, ci pentru a răspunde unei nevoi, unei așteptări.

Alegerea unei activități se face în funcție de categoria de vârstă a copiilor, particularitățile lor fizico-psihoice, ritmurile de dezvoltare, mijloacele umane, financiare de care dispui, numărul de copii, locul unde se va desfășura activitatea, timpul afectat acesteia.

Activitățile pot fi împărțite în:

- **activități manuale:** confecționarea de jucării din hârtie, lemn, metal, țesături, lână, gips, sticlă, materiale din natură sau refofosibile, etc; marionete de diverse tipuri; măști; pregătirea unor cadouri; confecționarea unor instrumente de muzică; afișe; colaje, decupaje din hârtie, țesături sau alte materiale; fabricarea unor jucării care zboară (avioane, rachete, sateliți); construcții în aer liber (morișcă de apă, vapoare, kayak, barcă cu pânză); activități care implică tehnici particulare: ateliere de imprimare, de tipografie, de croitorie, de țesătorie, de prelucrare a lemnului, a lutului, a ceramicii, de navomodele, de micromodele, de automodelism, de aeromodele, etc.; reparații și restaurare: biciclete, aparate, obiecte de artă etc.

- **activități tehnico-științifice:** din domeniul electronicii, informaticii, radiogoniometriei; activități bazate pe folosirea unor fenomene fizice sau chimice, etc

- **activități de expresie:** cântece, jocuri muzicale, mimă, pantonimă, marionete, schetchuri, teatru, deghizări, dramatizari, jocul umbrelor, dans, desen, pictură, machiaj, povestiri etc.

- **activități de finalizare:** serate - literare, artistice, distractive, spectacole, foc de tabără, carnaval, bal mascat, șezătoare, campionate, serbare, seri de film, seri de povești, seară „casino”, concursuri - dans, miss și mister.

- **activități sportive:** fotbal, baschet, tenis de câmp, tenis de masă, volei, înot, aerobic etc.

ABC-UL SIGURANȚEI

Oricare ar fi activitățile și vârsta participanților, adulții din organizația cercetașilor din care fac parte tinerii sunt responsabili de siguranța acestora. În acest sens, ei au ca o primă datorie să evalueze riscurile activităților și să cunoască regulile de siguranță care se aplică în aceste cazuri.

Sunt trei aspecte esențiale în responsabilitatea adulților în ceea ce privește siguranța : prevenirea, capacitatea de intervenție și siguranța.

Prevenirea

Prevenirea constă în a face totul pentru a evita producerea de incidente sau accidente, adică de evenimente care ar putea să compromită securitatea tinerilor. Iată câteva elemente cărora întreaga echipă de adulți educatori ar trebui să le acorde o atenție deosebită.

Starea sănătății tinerilor și aptitudinea fiecăruia de a urma programul activităților unității. Dați-le părinților să completeze o fișă privind sănătatea în momentul admiterii și prin urmare la fiecare început de an ; este important să cunoaștem handicapurile și limitele fizice ale fiecăruia dintre tineri. Vom avea grijă ca activitățile fizice mai exigente să fie la îndemâna celor mai puțin dezvoltați.

Conformitatea localului la normele de siguranță. Localul este destul de spațios ? Există un extingtor în caz de incendiu ? Un adulț ar putea să se servească de acesta ? Poate fi localul evacuat rapid ?

Securitatea transportului dus-întors. Trebuie să prevedem un itinerar fără pericol pentru cei și cele care se deplasează pe jos.

Securitatea locurilor exterioare. Perimetrul de activități este bine delimitat ? Care sunt riscurile de răni sau accidente ? Condițiile vremii (frig, zăpadă, ploaie, furtună) se pretează la activitățile prevăzute ?

Mănuirea adecvată a uneltelor. Anumite activități prevăd folosirea unor unelte cum ar fi briceaguri, toporișcă, foarfecă, cuțite sau a unor aparate electrice. Aceste unelte și aceste aparate sunt într-o stare bună ? Tinerii cunosc regulile lor de siguranță ? Le aplică ?

Capacitatea de intervenție

Capacitatea de intervenție constă în a ști ce să faci și a putea să faci acest lucru în caz de pericol sau de accident. E recomandat ca fiecare unitate de cercetași să aibă *cel puțin o persoană brevetată care se ocupă cu siguranța*, al cărei brevet să nu dateze de mai mult de trei ani. Toți adulții educatori ar trebui să poată sări în ajutorul tinerilor aflați în pericol.

Din când în când, este util să facem exerciții de simulare, ca să testăm totodată competențele în materie de siguranță și să experimentăm măsurile de urgență.

Fiecare unitate trebuie să aibă o trusă de prim ajutor. Responsabilii trebuie să știe unde se află aceasta și să se poată folosi de ea în caz de nevoie.

PREVENIREA RISCURILOR ÎN ACTIVITĂȚILE ÎN AER LIBER

1. să nu se piardă în pădure

măsurile de securitate ca să nu se piardă în pădure variază în funcție de vârstă

Copii (vârstă între 7-8 și 9-11 ani)

. delimitarea clară a perimetrului activităților, copiii nu pot să îl depășească decât însoțiți de un adult.

. să știi unde se află copiii tot timpul și copiii să știe unde se află adulții. Dacă un copil nu găsește nici un responsabil, se poate întâmpla ca el să meargă să caute un adult și astfel se pierde.

. copiii trebuie să știe că nu trebuie să se depărteze de grup sau de echipă, dacă toată echipa se rătăcește va fi mult mai ușor să fie găsită, decât un copil izolat.

. la începutul activității în pădure trebuie să fie date toate sfaturile cu cetrebuie să facă dacă s-au pierdut.

SFATURI ÎN CAZ DE RĂTĂCIRE ÎN PĂDURE

Principalele pericole ce îl amenință pe un copil pierdut sunt frica, oboseala și deplasarea. Putem să le cerem copiilor să nu-și piardă cumpătul dacă se pierd, dar e de preferat ca ei să știe că vor avea cele mai multe șanse de supraviețuire dacă își menajează eforturile și că vor fi găsiți foarte repede dacă rămân în același loc.

Iată câteva sfaturi pe care le putem spune copiilor în cazul în care s-ar pierde:

„Rămâi unde ești și ia drept reper un copac care va deveni prietenul tău. Ai putea să-i vorbești ca să te liniștești.”

„Dacă auzi zgomote noaptea, strigă spre direcția acestora. Dacă e vorba despre un animal, acesta va fugi probabil. Dacă e vorba de o persoană, aceasta va putea să te găsească mai repede.”

« Încearcă să te faci cât mai vizibil posibil. Pune-ți o haină sau un pulovăr de culoare țipătoare dacă ai așa ceva. Îtinde-te pe pământ dacă vezi că un avion sau un elicopter survolează locul în care te găsești. »

« Nimeni nu va fi pedepsit ». E bine să liniștim copiii spunându-le că nimeni nu se va supăra pe ei dacă se pierd. Se poate întâmpla ca cei mici să se ascundă de persoanele care îi caută de frică de a nu fi pedepsiți.

Adolescenți (grupă de vârstă 11-14 , 14-17, 17-21)

Ordinile care urmează se aplică fiecărui participant la activitate, tineri și adulți.

Să știi să te orientezi cu harta și cu busola. Un tânăr care știe bine cum se manevrează o busolă și care are o hartă topografică chiar nu se poate pierde.

Să obții coordonatele topografice ale unui punct de raliere dacă te rătăcești sau te îndepărtezi prea mult de grup: tabăra, o clădire, drumul (șoseaua)...

Să știi să te orientezi fără busolă, de exemplu cu ajutorul ceasului și al soarelui, sau al stelei Polare ca să poți ajunge înapoi în tabără sau ca să poți ajunge la un reper vizibil pe harta topografică (potecă, râu, drum, linie de transmisie, refugiu etc.)

Să fii mereu însoțit, să nu fii niciodată singur, acolo unde nu poți fi vazut, este principiul « tovărășiei ».

Să ai un mijloc de comunicare la distanță (de preferință un fluier sau chiar o oglindă).

Să ai mereu la tine sau la îndemână chibrituri (într-un recipient etanș) sau o brichetă ca să poți face un foc în caz de urgență (atât pentru a te încălzi cât și pentru a-ți semnala prezența).

Să-ți delimitezi un perimetru de securitate prin frontiere liniare ușor de reperat, de exemplu un drum, un râu, o linie de transmisie, un drum forestier, o cale ferată, Cel care se va rătăci va ști că nu va trebui să treacă aceste frontiere sub nici un pretext. Căutările pentru a-l găsi vor fi ușurate pentru că ele vor fi învecinate cu perimetrul stabilit.

Mică trusă pentru excursie (pentru toate vârstele)

Chiar dacă activitatea propusă nu este nici lungă și nici anevoioasă, e prudent să luăm :

- un pulovăr în plus
- o căciulă mai groasă
- un impermeabil
- Un sac de gunoi de culoare portocalie (ca să te faci reperat mai ușor)
- Un spray pentru insecte
- Chibrituri într-un recipient etanș
- un fluier
- hârtie igienică

- o trusă de prim ajutor.

2. Prevenirea generală în excursie

Prevenirea în excursie sau în camping itinerant constă mai ales în a planifica bine activitatea, în a se pregăti pentru aceasta în mod adecvat.

Aceasta înseamnă mai ales:

- să ai condiția fizică și psihologică dorită (a se baza pe cea a celui mai slab sau mai puțin dotat), să alegi un parcurs adecvat, ținând cont de accidentele de teren, de obstacole și de vremea probabilă.

- este indispensabil ca, oricare ar fi durata și locul unei excursii, părinții, prietenii, responsabilii sau chiar autoritățile publice să știe îndeaproape unde sunt tinerii. Le vom da o copie a itinerarului înainte de plecare.

3. Prevenirea arsurilor

Arsurile sunt frecvente în activitățile în aer liber, mai ales în camping. Și majoritatea sunt datorate neglijenței, în special momentului când pregătim masa.

PREVENIREA RISCURILOR ÎN ACTIVITĂȚILE ÎN AER LIBER

- Atenție la lichidele ajunse la fierbere.
- Întoarceți mânerul cratițelor spre fundul reșoului.
- Ridicați capacele cratițelor în așa fel încât aburul să iasă în partea opusă.
- Folosiți mănuși de bucătărie pentru a ridica vasele calde.

Pe de altă parte, mânguirea combustibililor în general, ai celor pentru încălzirea taberei în mod special, este cauza mai multor accidente, care provoacă accidente minore în incendiile din pădure.

Nu folosiți niciodată produse inflamabile în corturi și aranjați-le departe de orice sursă de căldură.

Instalați rezervoarele de gaz propan în exterior într-un loc bien aerat.

Informați-vă asupra tuturor aparatelor care funcționează cu combustibil pentru a-l folosi în deplină siguranță, recitiți instrucțiunile în caz de nevoie și urmați-le întocmai. Este indicat de a experimenta aparatul acasă înainte de plecare.

Majoritatea reșourilor au nevoie de o ventilație ambiantă bună pentru a funcționa în deplină siguranță, deci nu facem bucătărie în cort, chiar dacă vă gândiți că ventilația ar putea fi suficientă !

Nu umpleți niciodată un reșou deschis, cald încă, sau în interiorul unui cort, nu schimbați niciodată un cartuș sau o canistră fără să vă asigurați că reșoul este bine închis.

Nu folosiți decât combustibilul potrivit, din cea mai bună calitate posibilă și de dată recentă. Verificați dacă sunt scurgeri, cu apă și săpun, înainte de a aprinde. Nu pompați mai mult decât trebuie dacă reșoul trebuie să fie presurizat.

Evaluarea riscurilor

Riscul este rar absolut. Sigur, există activități pe care le putem considera periculoase oricare ar fi condițiile, dar majoritatea activităților prezintă riscuri variabile în funcție de:

- vârsta participanților ;
- aptitudinile acestora ;
- pregătirea lor ;
- echipamentul folosit ;
- siguranța locurilor ;
- încadrarea.

Pentru a evalua un risc, trebuie să luăm în considerare fiecare factor. Și dacă nu putem acționa la nivelul tuturor factorilor, putem acționa asupra câtorva pentru a diminua riscul, păstrând totuși valoarea sfidării.

Siguranța tinerilor este aproape mereu relativă și este în funcție de activitățile alese. Anumote sfaturi pentru siguranță se vor aplica în împrejurări foarte precise, cum ar fi taberele (de vară sau de iarnă), călătoriile, excursiile, dar siguranța trebuie să fie

o preocupare constantă, de-a lungul anului, fie că activitățile se desfășoară într-un local sau în exterior.

Riscurile celemai frecvente (activități cu risc minim)

- jocuri și sporturi : căderi și înghesuială.
- Itineratii non securitare : drumuri de circulație importante de traversat
- Mânuierea unor instrumente : foarfece, cuțiteetc.
- Cabane non securitare (risc de incendiu, număr de ieșiri insuficient).

Riscurile activităților în aer liber (activități cu risc mediu și cu risc ridicat)

- a se pierde în pădure
- riscuri din cauza vremii și a elementelor ei : furtuni, vijelii, grindină, tornade, căldură și umiditate, soare, frig.
- Riscuri din cauza terenului : accidente de teren, căderi de pietre, căderi pe munte, alunecări de teren, împotmolire în mlaștini, spargerea gheții iarna, avalanșe.
- Riscuri din cauza faunei : mușcături, sfâșieri, atacuri ale urșilor
- Riscuri din cauza insectelor : înțepături și mușcături
- Riscuri de accident : înec, fracturi, arsuri, degerături, hipotermie, comoție cerebrală, stop cardiac, electrocutare.
- Riscuri de îmbolnăvire : otrăvire, boli infecțioase (în urma consumării unor plante sălbatice, a ciupercilor sau a apei)
- Mânuierea unor unelte : topor, baros, cuțit
- Hebertism (metodă de educație fizică datorată lui H. Herbert) non securitar.

RELAȚIILE CU PĂRINȚII

Animatorii trebuie să țină cont de avizul părinților. Trebuie să le ceară participarea, să le răspundă la întrebări și să se supună câteodată angoaselor lor parentale. Puterea influenței lor este de necontestat. Aceasta putere poate agasa în anumite circumstanțe, dar nimeni nu poate contesta legitimitatea sa.

Trebuie să păstrăm în mod absolut spiritul următoarelor postulate:

1. **părinții sunt primii responsabili de copiii lor.**
2. **părinții știu mai bine decât oricine ce este mai convenabil pentru copiii lor.**

Părinții încredințează copiii lor animatorilor. Animatorul este responsabil să:

- Îi reasigure pe părinți
- De a se arăta demni de încredere în orice circumstanțe
- Să se comporte el însuși ca un părinte responsabil

De cât să facem procesul părinților răi mai bine venim de la început că majoritatea părinților doresc o dezvoltare corespunzătoare pentru copiii lor.

2. DREPTUL PĂRINȚILOR DE A FI INFORMAȚI

Părinții au dreptul inalienabil de a *ști ce se întâmplă într-un centru de animație socio-educativă*. Animatorii și coordonatorii centrelor sunt obligați să informeze părinții despre activități, dezvoltarea tinerilor, dificultățile pe care le pot întâlni, alterenativele de educație.

Acesta nu înseamnă că trebuie să îi alertăm pe părinți la cel mai neînsemnat semn : un tânăr poate fi indisciplinat uneori, fără ca părinții lui să fie informați. Trebuie să ne ferim să etalăm problemele tinerilor în fața părinților. Discreția este miza.

Se poate întâmpla ca un coordonator să fie în dezacord cu un părinte. De exemplu : un părinte se opune participării copilului său la o activitate, atunci când animatorii și coordonatorul cred că acesta este pozitivă pentru copil. Trebuie așadar

reasigurat părintele cu privire la obiectivele educative ale activității, măsurile de siguranță, etc.

Chiar dacă animatorul are toate motivele să creadă că alegerea activității este justă, el trebuie să *respecte refuzul părintelui*.

Părintele să aibă *posibilitatea să întâlnească un consilier* dacă este necesar. Poate este vorba de o problemă de integrare a copilului într-un grup, poate de o problemă familială, care riscă să perturbe comportamentul copilului, poate este o problemă de sănătate. Comunicând problemele unui consilier, părintele arată încredere în centru de animație. Fără îndoială că toate aceste lucruri îl ajută pe animator să intervină mai eficient asupra copilului. O mamă poate să anunțe că divorțează și copilul suportă greu acest lucru. Animatorul va înțelege mai bine copilul și va găsi metode de a-l susține.

A face o confidență unui necunoscut cere curaj, nimănui nu-i place să își etaleze problemele.

Părinții poate vor să îi întâlnească pe animatori pentru a cere o informație despre activități. Animatorii trebuie să răspundă prompt și cu respect.

3. CUM SĂ OBTINEM ÎNCREDEREA PĂRINȚILOR.

Pentru a câștiga încrederea părinților trebuie să avem o *atitudine deschisă și primitoare*. Părinții cei mai neîncredători își vor pierde rezervele dacă au convingerea că sunt respectați, ascultați și informați. Animatorii sau coordonatorii tineri se simt amenințați de întrebările părinților, deoarece nu au încredere în propriile capacități. Iată câteva atitudini care favorizează relația de încredere :

- salută cordial, când te întâlnești cu părinții, tot timpul fi politicos
- vorbește într-un mod de asigurare: de exemplu evită să îi spui că plânge deseori

Păstrați un birou de informații pentru părinți. La acel birou să se știe tot timpul unde este copilul în acel moment al zilei. Programul de activități pentru ziua aceea, precum și locul de desfășurare.

Informați-vă despre nevoile speciale ale copiilor : copil stresat, alergic la anumite alimente, etc. Asigurați pe părinți că sunt în siguranță și nu le va lipsi nimic. Tratați cu seriozitate și respect comentariile părinților.

4. EVITATI SA II JUDECATI

Trebuie evitată judecarea părinților. Câte odată este tentantă judecarea unei situații chiar dacă nu suntem implicați. Noi nu locuim cu familia ca să cunoaștem problema în profunzime și să o analizăm cu claritate.

Trebuie evitată judecarea copiilor după comportamentul părinților: copii nu sunt responsabili nici de atitudinile părinților, nici de actele lor de conduită. Dacă părinții prezintă probleme de comportament majore (consum de droguri, criminalitate, tendințe suicidare) trebuie avut în vedere că acel copil, mai mult decât ceilalți de sprijinul necondiționat al adulților pentru al înțelege și ajuta.

Chiar și atunci când trebuie să semnalăm autorităților un caz de abuz sau de neglijență gravă trebuie să ne abținem să judecăm sau să fim copleșiți de prezumția de vinovăție. Judecarea cazului este dată specialiștilor care se ocupă de caz. Trebuie de asemenea știut că părinții abuzatori au fost și ei victime ale abuzului în copilărie

5. COMUNICAREA CU PĂRINȚII

Comunicarea cu părinții nu se realizează doar în cazul copiilor problemă, ci cu toți părinții. După cum am spus mai devreme relațiile constante și transparente cu părinții contribuie la obținerea colaborării de încredere.

Pe cât este posibil trebuie ca animatorii sau coordonatorii să se întâlnească cu fiecare părinte. Ei pot să comenteze oferta educativă, recomandări vis-à-vis de copiii lor etc. Întâlnirile cu părinții nu sunt tot timpul posibile, o altă formă de comunicare fiind poșta, telefonul, internetul care să îi informeze pe părinți cu privire la activitățile copiilor lor.

Pentru a facilita relațiile cu părinții se poate numi un responsabil pe această temă. Responsabilitatea această nu cade în întregime pe umerii acestuia, și ceilalți animatori trebuie să ajute la întreținerea unor relații bune cu părinții. Putem să dăm câteva sarcini unui membru al echipei de coordonare, care să asigure o coerență și o urmărire firească în comunicare, facilitându-se munca tuturor.

FORME DE COMUNICAREA

1. Comunicarea interpersonală și în grupuri

Tipurile rețelelor de comunicare și caracteristicile lor:

1. Rețea în cerc:

- fiecare participant are șanse egale de a comunica cu ceilalți;
- participanții sunt marcați de un grad de satisfacție mai mare, întrucât nici un membru nu se situează pe poziția de lider;
- se adaptează cel mai ușor noilor sarcini ale grupului;
- caracteristica grupurilor creative și neformale;
- practicată de managerii cu stil democrat de conducere.

2. Rețea în X:

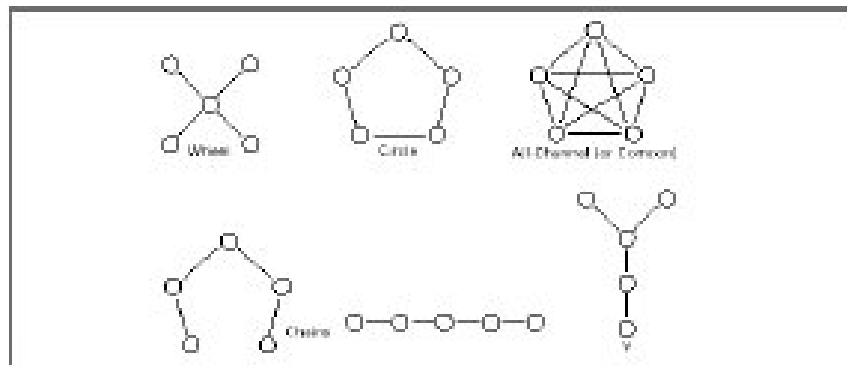
- apare un lider, ceilalți membri au unele restricții în comunicare;
- specifică grupurilor neformale;
- practicată de managerii cu stil de conducere "laissez faire".

3. Rețea în Y:

- practicată în conducerea centralizată;
- specifică activităților operative.

4. Rețea în lanț:

- apare un leader;
- specifică grupurilor neformale.

2. Limbajul, formă de exprimare umană

Din punct de vedere psihosocial termenul de limbaj cuprinde atât sistemul material în care sunt cuprinse și codificate mesajele comunicării, cât și relația umană însăși, în care se săvârșește și funcționează sistemul semnalelor date.

„Umanitatea se distinge prin particularitatea de a nu poseda limbajul la naștere, ci de a poseda mecanismul de a crea limbajul. În acel miraculos creier există un eu adormit, care se trezește la muzica vocii umane... și răspunde muzicii cu mișcări ale corpului, aceasta muzică ia forma cuvintelor, dar cuvintele nu au mereu același sens, deoarece convenția umană nu le atribuie lor un sens unic.” (Maria Montessori)

Limbajul este necesar pentru dezvoltarea unei gândiri comune tuturor membrilor unui grup și reprezintă creația aceluși grup. Limbajul creat de acel grup poate avea diferite forme: de la o formă verbală, la una nonverbală, până la una paraverbală. Toate aceste forme pot să se completeze reciproc, pot să se afle într-o strânsă interdependență.

- **Limbajul verbal** este cea mai importantă formă de limbaj, de la el pornesc celelalte. Se disting două forme de limbaj verbal: *limbajul oral și limbajul scris*.

Limbajul oral este caracterizat de mai multe atribute, dar trei dintre acestea sunt cele mai importante: claritatea, energia - atunci când receptorul trăiește sentimente de emoție puternică și însuflețirea. Pe lângă faptul că reprezintă principalul mijloc de transmitere a informațiilor, prin el se realizează și valorizarea partenerilor, focalizarea atenției receptorilor, structurarea și regalarea relației interpersonale într-un context social dat. Avantajele folosirii acestui tip de limbaj sunt: rapiditatea circulației informației, siguranță, feedback rapid, posibilitatea de a activa persoanele cu care vorbești.

Limbajul oral este situativ, depinde de condițiile concrete de desfășurare a comunicării, pot interveni prescurtări, comutări de sens, oamenii putând să comunice și indirect, aluziv. Folosirea unui limbaj oral presupune utilizarea riguroasă a codurilor verbale în structurarea mesajelor, în forme care sunt acceptate social.: dialogul, conversația, discursul, colocviul etc.

Limbajul scris este mult mai pretențios decât cel oral deoarece presupune elaborarea frazelor în raport cu un plan prestabilit și nu dispune de un context situațional, de o susținere prin dialog, nu asigură un feedback rapid.

Limbajul scris este reglementat mai sever, nu își permite discontinuități, erori gramaticale. Fiecare redactare trebuie să țină cont de destinația sa: textul unei prelegeri nu este redactat la fel ca textul destinat doar lecturării. În acest caz dispare nota de subiectivitate se reduce și se asigură păstrarea în timp a informației.

Redactarea unui text poate fi uneori un proces dificil, mai ales că are un caracter ușor impersonal. În comunicarea interpersonală, datorită caracterului familiar pe care o are, trebuie respectate anumite criterii:

- promptitudine răspunsului comunică respect, considerație față de emițător;
- politețea care indică gardul de civilizație al receptorului;
- orientarea spre locutor, empatia față de acesta, utilizarea unor cuvinte pozitive, calde determină întărirea relației interpersonale;
- mesajul personalizat, în funcție de statutul persoanei respective, denotă respect și apreciere pentru destinatar;
- tact în comunicare;
- concizie și claritate în exprimare;
- completitudine, prin precizarea tuturor informațiilor necesare destinatarului, fără folosirea unor formulări eliptice.

- **Limbajul paraverbal** se găsește la granița dintre verbal și nonverbal, regăsim elementele de ton, fluență a vorbirii pe care emițătorul le manifestă în momentul transmiterii mesajelor. De-a lungul timpului cercetătorii au considerat limbajul paraverbal când aparținând de limbajul verbal, când de cel nonverbal, din acest motiv am inclus acest tip de limbaj între limbajul verbal și nonverbal. Limbajul paraverbal este alcătuit din stimuli și semnale transmise prin voce. În această categorie se înscriu:

- Caracteristicile vocii: comunică date primare despre emițător: bărbat -femeie, alintat - hotărât,
- Particularitățile de pronunție: oferă date despre mediul de proveniență: urban - rural, regiune geografică, gardul de instrucție;

- Intensitatea rostirii,
- Ritmul și debitul vorbirii, frecvența sunetului cum ar fi discurs lent ca la maniaci
- Intonația înaltă sau joasă, indică starea de spirit a emițătorului;
- pauzele.

Componentele paraverbale augmentează conținutul informațional al mesajelor verbale, având cea mai mare relevanță în planul expresiv - estetic al relațiilor interpersonale. Este normal ca individul care vorbește să adopte același stil verbal ca și ceilalți modificându-și debitul vocea, accentul. Acest lucru se produce când indivizii se simpatizează sau vor să fie acceptați.

- **Limbajul nonverbal** implică semnale corpo-vizuale care oferă informații despre persoana-receptor și modul acestora de participare la actul interpersonal. Aceste semnale deriva din următoarele surse majore:

- Semnale statice:

- pielea: pigmentarea, textura, roșeața;
- părul: lungimea, textura, stilul coafurii;
- îmbrăcămintea

- Semnale cinetice:

- contactul vizual: privirea asupra corpului și feței celeilalte persoane;
- gura, în special mimica: grimasele și zâmbetul, în relația cu contactul vizual;
- postura, poziția corpului în raport cu receptorul;
- gesturile, mișcările brațelor în timpul vorbirii;
- distanța corporală;

- Semnale senzitive:

- mirosul, incluzând parfumurile;

Comunicarea nonverbală nu este întotdeauna atât de precisă și avansată, vocabularul semnelor nonverbale este mai limitat. Semnalele nonverbale pot exprima mult mai spontan sentimente intime și sunt mult mai sincere și mai convingătoare în anumite situații, mișcările, poziția corpului, gesturile, mimica, însoțesc spontan comunicarea orală, facilitând transmiterea și înțelegerea unui mesaj verbal.

Putem identifica funcțiile limbajului nonverbal:

- accentuează comunicarea verbală;
- completează mesajul transmis pe cale verbală;
- poate să contrazică anumite aspecte ale comunicării verbale, în mod deliberat;
- regularizează fluxul comunicării;
- repetă înțelesul comunicării verbale;
- poate să substituie aspecte ale comunicării verbale.

Nonverbalul oferă informații generale despre rasă, vârstă, sex, apartenență socio-culturală, stare de spirit, efectul mesajului. Aceste informații creează fundalul pe care se va desfășura comunicarea verbală și paraverbală.

În numeroasele studii despre comunicare nonverbală, Birdwhisell arată că ea este afectată de factorii culturali. După ce a comparat gestică francezilor, germanilor și englezilor, el apreciază că diferențele sunt la fel de numeroase ca și în cazul limbii vorbite.

Distincția dintre verbal, paraverbal și nonverbal ne permite să facem anumite sublinieri:

- Comunicarea verbală, paraverbală și nonverbală nu au aceleași regimuri și ritmuri de codare, transmitere și decodare. Se apreciază că limbajul paraverbal și nonverbal sunt decodificate de patru ori și jumătate mai rapid decât limbajul verbal.

- Un studiu aparținând lui H. Mintzberg (1991) arată că 55% din înțelesul conținutului unei comunicări orale este transmis prin expresia feței și poziția corpului, 38% prin calitatea și tonul vocii, intonația și inflexiuni vocale, iar 7% prin semantica cuvintelor.

- Dacă limbajul verbal și limbajul paraverbal sunt obligatoriu simultane, limbajul nonverbal poate să fie atât simultan acestora, dar le poate anticipa sau succeda.
- În ceea ce privește folosirea conștientă și voluntară a elementelor vreunei forme de limbaj, limbajul paraverbal și nonverbal scapă, cel mai adesea, conștientizării, gradul lor de spontaneitate fiind ridicat.

COMUNICARE EFICIENTĂ

1. BARIERE ÎN COMUNICARE

Indiferent de forma de comunicare, orice persoană implicată într-un proces de comunicare dorește să fie receptată, înțeleasă sau dorește ca prin mesajul transmis să provoace o reacție din partea interlocutorului. Deși orice persoană dorește să atingă asemenea obiective în procesul de comunicare, uneori, nu reușește. Vorbim, în această situație, nu doar de existența unor factori perturbatori care afectează comunicarea, dar chiar de existența unor bariere în calea comunicării eficiente.

În comunicare implicarea acestor factori, chiar dacă sunt conștientizați sau nu, afectează mai mult sau mai puțin comunicarea în fluentă și desigur în ceea ce privește obiectivele pe care le vizează. Identificarea factorilor care condiționează desfășurarea optimă a comunicării permite elaborarea unor strategii de optimizare a acestuia.

- *Factorii psihoindividuali* se referă:capacitățile și caracteristicile cognitive, lingvistice, afective, motivaționale, temperamentale ale subiecților , care intervin în modul de structurare a conținutului , formei mesajelor, în alegerea celor mai bune mijloace de transmitere a mesajelor.

La acest nivel pot apărea bariere în transmiterea mesajului:

- transmiterea unor mesaje neconștientizate,
- prejudecăți în ceea ce privește mesajul și receptorul;
- bariere la nivelul receptării: nevoi, credințe, valori, opinii, nivelul de atenție în ceea ce privește receptorul;
- bariere de înțelegere: pot apărea atât la nivelul emițătorului (semantică, abilități de comunicare, durata comunicării), cât și la nivelul receptorului (concentrarea, abilități de ascultare, cunoștințe despre mesaj, prejudecăți)

- *Factorii psihosociali* au două surse de origine:

a) statutul social și profesional al locutorilor, precum și caracteristicile grupului de referință cărora le aparțin; Caracteristicile statutului deținut de locutori în plan social, profesional, economic, cultural se corelează și cu prestigiul de care se bucură atât statutul, cât și persoana respectivă, experiența acumulată.

b) natura relației interpersonale construită progresiv. Caracteristicile relației interpersonale determină desfășurarea interacțiunii pe un fond amical, conflictual, competitiv.

Dacă sunt luați în considerare acești factori se pot depăși bariere de înțelegere și acord al tuturor participanților în privința modului de acțiune a autorității și a tipului de interrelaționări.

- *Factorii socioculturali* țin de normele și modelele care reglementează raporturile interpersonale în cadrul unui spațiu istoric și cultural. De la un popor la altul diferențele între limbajul nonverbal și limbajului verbal sunt la

fel de numeroase, dar nu numai sub raportul limbajului ci și în relațiile dintre sexe, categorii de vârstă și statut social.

Înțelegerea valorilor, culturii din care vin locutorii preîntâmpină bariere de înțelegere și acceptare a mesajelor emise de către aceștia. Modul diferit de a te raporta la realitate provine din aceste valori insuflăte de societatea în care ai trăit, aceste valori având aspect normativ pentru respectivele persoane.

- *Factorii circumstanțial-situaționali* derivă din

a) climatul relațional atât al comunicării,

b) evenimente întâmplătoare care nu au legătură directă cu situația în curs de desfășurare.

c) Caracteristicile spațiului fizic în care se desfășoară relația: temperatură, iluminat, fond sonor etc., cât și ambianța socială, dispoziția psihică a participanților.

Deși această categorie de factori poate părea ne semnificativă în realitate influențele psihologice pe care le determină sunt considerabile.

Analizând factorii de mai sus iată câteva bariere ale unei comunicări eficiente

a. *Favorizările perceptive ale receptorului.* Noi auzim sau percepem doar ceea ce suntem pregătiți să auzim sau să percepem. Veștile nedorite le putem filtra sau distorsiona

b. *Omisunile sau distorsionările emițătorului.* Din motive variate emițătorul va corupe sau va omite informații din mesaj. Diferiți indivizi ascund informații potențiale amenințătoare pentru ei, pentru poziția lor, uneori fără a se gândi că pot pune în pericol viața sau poziția altei persoane.

c. *Lipsa încrederii.* Dacă noi nu credem în cineva, vom încerca să scanăm informația. Când un individ nu receptează cu încredere un mesaj, va încerca să ascundă atitudinea sa, rezultatul fiind o comunicare maleabilă sau agresivă.

d. *Non-verbalul șterge verbalul.* Implicațiile emoționale ale comunicării pot distorsiona recepția informațiilor.

e. *Încărcarea informațională.* Informația prea multă îl va determina pe receptor să realizeze o decodare nesigură, plină de semne de întrebare sau stereotipică încărcarea cu informații rezultă din menținerea unei comunicări confuze.

f. *Distanța.* Cu cât sunt mai depărtați unul de altul cu atât comunică mai puțin. Există un raport invers proporțional al relațiilor interpersonale între distanța care separă fizic persoanele și probabilitatea comunicării între ele.

g. *Statuturi diferite.* *Indivizii care au un nivel scăzut al percepției statutului pe care îl au au dificultăți în a iniția o comunicare în grupuri sau cu cei care au un statut superior.* La fel ca cel care vorbește mult într-un grup are mai multă influență, cel care are mai multă influență vorbește mai mult.

h. *Tactici conflictuale.* Informațiile fără fondări sau distorsionate sunt o practică în declanșarea unui conflict.

i. *Lipsa clarității.* Exprimările greoaie și încurcate, propozițiile vagi, definiții imprecise duc cu ușurință la neînțelegeri. Ceea ce este clar pentru emițător nu este atât de clar și pentru receptor.

2. TEHNICI DE COMUNICARE ORALĂ:

- **Feed-back-ul**

Calitatea comunicării depinde foarte mult de calitatea feedbackului, deoarece în funcție de el ne ajustăm comportamentul, informațiile la ceea ce dorește interlocutorul, la modul în care primește informația și o integrează în propria conduită. În psihosociologie feedbackul înseamnă mai mult decât un schimb de mesaje, el

presupune o identificare progresivă cu interlocutorul, un schimb personal cu acesta. Feedback-ul trebuie:

- * sa fie constructiv, adică să transmită clar ceea ce simțim și ce gândim în legătură cu acel mesaj pentru aceasta el
- * să fie direct și să se bazeze pe încrederea reciprocă dintre locutori, trebuie să fie justificat și să se refere strict la situațiile față de care receptorul poate reacționa
- * să aibă un caracter specific, ci nu unul general, trebuie să se transmită secvențial, pentru a nu încărca receptorul cu informații.

Gamble sugerează să se facă o distincție între feedbackul evaluativ și cel nonevaluativ.

- *feedbackul evaluativ* poate fi

- pozitiv, când are un rol de motivare,
- negativ, când are un rol corector.

Pentru ca un feedback să fie util trebuie să conțină următoarele caracteristici:

- * să demonstreze o încredere reciprocă între interlocutori;
- * să fie receptat ca o experiență comună, nu ca o opinie, cu atât mai puțin ca o replică negativă;
- * să se bazeze pe o ascultare atentă, mai ales din partea emițătorului, care devine receptor;
- * comportamentul emițătorului să fie de tip suportiv pentru ca receptorul să fie deschis și sincer în exprimare;

- *feedbackul nonevaluativ* poate fi :

- de sondare când cerem informații pentru clarificarea unor aspecte;
- de înțelegere, când încercăm să înțelegem semnificația celor transmise;
- suportiv, când receptorul și emițătorul sunt în acord cu cele transmise de emițător

Feedbackul are deci funcția principală să ajute emițătorul să-și adapteze mesajul la nevoile și răspunsurile receptorului, dar cea mai importantă funcție este aceea că îl ajută pe receptor să se simtă implicat în comunicare.

Tehnici de feed-back	Idei de bază	Scop	Exemple
Atent	Folosirea de mesaje non-verbale pentru a arăta atenția îndreptată asupra vorbitorului	Manifestarea interesului față de vorbitor și față de mesajul lui	Privirul, înclinarea capului cu sens afirmativ, așezarea cu fața la vorbitor
Neutru	Folosirea de cuvinte neutre, care nu exprimă nici acordul, nici dezacordul cu vorbitorul	Incurajarea vorbitorului să continue să vorbească, fără a interveni	« înțeleg », « aha », «intresant »
Repetitiv	Repetarea afirmativă a ideii spuse de vorbitor	Cererea încuviințării că am înțeles corect ideea, păstrarea firului discuției	Orice citat din ceea ce a spus vorbitorul
Rezumativ / parafrază	Lansarea unor afirmații cu rol de concuzie a ideilor și sentimentelor exprimate de vorbitor	testarea faptului dacă am înțeles corect cele transmise de vorbitor	« Așa este? », « Dacă înțeleg bine..., nu ? »
Intrebări de sondare	Adresarea de întrebări deschise, pentru a încuraja răspunsurile detaliate, evitarea întrebărilor de tip Da/Nu, De ce ? sau care să inducă răspunsul	Obținerea de informații suplimentare, cercetarea tuturor aspectelor unei probleme	Ce consecințe crezi că ar putea avea ? Cum crezi că ar reacționa ceilalți ?

Deși feedbackul este reprezentat ca o buclă inversă, de la receptor la emițător, el nu distruge procesul de comunicare, dimpotrivă aici este locul în care procesul de transmitere a mesajului devine eficient.

- **Ascultare activă**

În funcție de importanța și semnificația informației din mesaj, ascultarea cunoaște diferite niveluri de intensitate:

- Ascultarea circumstanțială - reprezentată de discuțiile superficiale. La acest gen de ascultare se participă atunci când mesajul conține informații obișnuite, necritice și fără relevanță. Nu necesită eforturi mari de concentrare. La așa mesaj, așa ascultare și, evident, rezultate pe măsură. S-ar putea traduce și în termenii, el vorbește, el ascultă, sau A se face că vorbește, B se face că ascultă, lui C i se pare că discutăm...

- Ascultarea de facto: este caracterizată prin punerea de întrebări, solicitarea de lămuriri, dezvoltarea comunicării interpersonale prin acțiunea furnizare-primire de feedback.

- Ascultarea empatică - este adoptată atunci când emițătorul încearcă să înțeleagă gândurile și sentimentele interlocutorului și își manifestă prin ascultare empatia față de acesta. "Prin urmare, recomandă Stephen R. Covey, dacă doriți să vă însușiți cu succes comunicarea interpersonală nu vă puteți mulțumi numai cu o tehnică. Trebuie să vă cultivați aptitudinea unei ascultări empatică, întemeiate pe un caracter care să inspire încredere, să trezească dorința în celălalt de a se deschide."

Ascultarea empatică este, cu adevărat, o ascultare eficientă în comunicarea de suport și deschiderea comunicării interpersonale.

În funcție de gradul de dificultate al mesajului se întâlnesc cel puțin trei tipuri de ascultare:

- Ascultarea de informare - în acest caz mesajul este simplu și pentru a-l percepe e necesară doar reținerea ideii principale.

- Ascultarea atentă: Mesajul este complex. Pe lângă ideea principală este necesară și reținerea faptelor ce sprijină ideea

- Ascultarea focalizată: implică un nivel înalt de concentrare, analiză, sinteză și evaluare

Caracteristicile unei situații optime de comunicare presupune adoptarea unor atitudini deschise spre exprimarea celuilalt. Următoarele caracteristici definesc atitudinea de ascultare activă:

- *Non-evaluare*. Formularea unei judecăți pozitive menține un feedback favorabil, dar emiterea unei judecăți negative determină agresivitate, blocaj;

- *Non-interpretare*, explicarea, dezvăluirea rațiunilor ascunse ale discursului sau comportamentului determină blocaj, canalizare, justificare;

- *Non-consiliere*. Propunerea unei soluții determină limitarea exprimării celuilalt.

- *Non-chestionare sistematică*. Formularea unor întrebări pentru a obține mai multe informații pot crea impresia unui inchizitoriu, răspunsurile primite putând deveni superficiale.

- *Comprehensiune*. Presupune reformularea celor spuse pentru a încerca să înțelegem fără a judeca, determinând crearea unui climat pozitiv, incitare la a continua comunicarea și a aprofunda ideile ce vor să fie transmise.

Sunt foarte mulți scriitori și vorbitori, dar puțini ascultători buni. Cei mai mulți dintre noi filtrăm cuvintele adresate nouă și deci auzim doar o parte, de obicei ce ne convine. Ascultarea activă este o artă ce nu a fost cultivată de mulți dintre noi. Este foarte necesar să știm să ascultăm pentru ascultării buni vor aduna mia multă informație și vor relaționa mia bine cu celălalt. Ascultarea activă este esențială pentru o comunicare de calitate.

De ce oamenii nu știu să asculte efectiv :

- Nu sunt capabili să se concentreze, din diferite motive
- Sunt prea ocupați de ei înșiși
- Prea ocupați de ceea ce urmează să spună
- Nesiguri de ceea ce ascultă sau de ce ascultă
- Incapabili să urmărească argumentele vorbitorului
- Sunt neinteresați de ceea ce se vorbește

Nivele ale ascultării active:

A fost demonstrat de către psihologi și specialiștii în comunicare că ascultarea autentică se realizează la trei nivele. Este deci important să se acorde atenție tuturor acelor nivele :

Cuvinte	Cuvintele derivă din partea intelectuală a individului și determină înțelegerea celor spuse. Totuși cuvintele nu reaprezintă decât 20-30% din comunicarea efectivă.
Sentimente:	Sentimentele sunt alimentate de emoțiile individului care dorește să comunice intențiile sale. Sentimentele sunt cele care realizează contactul, fiind vital pentru asigurarea angajamentului și stabilirea relațiilor pe termen lung.
Acțiunea:	Acțiunile sunt comportamentele, mișcările care au un impact asupra ascultătorilor. Acest impact poate să se realizeze la un nivel inconștient. Totuși atenția acordată acestor acțiuni pot să descopere intențiile vorbitorului.
Activ:	Ascultarea cere acordarea de atenție cuvintelor, sentimentelor, acțiunilor. Se spune că 65% din informație este transmisă prin canale ca de exemplu sentimentele.

- **Tehnici de expunere și prezentare**

Un rol foarte important în succesul unei comunicări îl au primele etape, și anume cele de pregătire:

CE VEI SPUNE? - scopul

1. Dacă vei comunica o informație aceasta trebuie să fie clară și la obiect și poate să se facă unui grup de lideri.
2. Dacă vrei să faci o propunere, comunicarea trebuie să fie argumentată și însoțită de judecăți de valoare, astfel încât să persuadezi și să câștigi publicul pentru cauza ta
3. Dacă vrei să motivezi sau să inspire comunicarea trebuie să acționeze, să reflecteze, să întărească e sentimentele publicului, să genereze entuziasm, să sprijine moral, să încurajeze atitudinile pozitive.

CUI VEI SPUNE? - publicul

Cât de mare este publicul?

Dacă te adresezi unui număr de 10 oameni poți adopta stilul conversațional

Cu cât crește grupul cu atât trebuie să adopți un stil formal, implicarea publicului făcându-se, după caz, la sfârșit

Cât de multe știe publicul despre ceea ce vrei să le spui?

Gradul de înțelegere și cunoaștere a subiectului determină nivelul abordării problemei pusă în discuție. Vocabularul utilizat, complexitatea faptelor și ideilor trebuie să fie aproape de capacitatea de înțelegere a publicului

Cine este publicul?

Stabilește caracteristicile psiho-ulturale-sociale ale publicului.

CE VEI SUNE? - conținutul

- ✓ Planifică structura a ceea ce urmează să spui, cu argumente și idei de bază.
- ✓ Pregătește notițe, cuvinte cheie scrise pe cartonașe numerotate, pentru a avea un ajutor vizual. Acestea vor fi indicii și puncte de readucere aminte.

CUM VEI SUNE? - forma

- ✓ Folosește cuvinte simple și fraze scurte.
- ✓ Fi pozitiv, precis, pertinent.
- ✓ Folosește mici « cârlige » pentru a apropia publicul: anecdote, ice-breakers, dar nu le folosi în exces, vei uita de scopul întâlnirii
- ✓ Fi sigur ca ai cuprins tot ce trebuie în prezentare.
- ✓ Nu pierde din vedere așteptările publicului cu privire la întâlnire

În cazul unei prezentări este important modul de adresare a întrebărilor. Dintre **tehnicele de formulare a întrebărilor** cele mai des întâlnite sunt:

1. Reformularea conținutului

Exprimi cu propriile cuvinte ceea ce a spus cealaltă persoană, adică trimiți mesajul înapoi la emitent pentru a te convinge că ai înțeles corect, de exemplu:

Vrei să spui că...?

- Înțeleg punctul dvs. de vedere în felul acesta. Credeți că...?

- Așadar, credeți că...?

Această reformulare vă obligă să ascultați ceea ce a spus cu adevărat persoana cealaltă și ce a vrut să spună cu aceasta. Sunteți obligat să înțelegeți punctul de vedere al celeilalte persoane și astfel economisiți timp și evitați situațiile neplăcute.

Rețineți, vă rog, că în acest stadiu trebuie numai să arătați că ați înțeles mesajul celeilalte persoane și nu să vă exprimați opinia

2. Reflecție asupra sentimentelor

Trebuie să vă arătați empatia exprimând înțelegere față de sentimentele care se ascund în spatele cuvintelor persoanei. În felul acesta, să demonstrați capacitatea de a vă pune în locul celeilalte persoane și de a vedea situația din punctul de vedere al acesteia.

Puteti folosi exprimări de felul:

Se pare că sunteți satisfăcut de...?

- Eu aș fi furios dacă mi s-ar întâmpla mie așa ceva...

- Îmi imaginez cât de greu a fost...

Nu faceți presiuni asupra celeilalte persoane ca să vă relateze ceva prea personal. Adesea oamenii își exprimă sentimentele „printre rânduri”. Referirea la sentimentele celeilalte persoane poate adesea destinde atmosfera și îmbunătățește comunicarea.

Rețineți să descifrați limbajul corpului atunci când aduceți în discuție dimensiunea emoțională. Poate că cealaltă persoană își arată sentimentele prin limbajul corpului și aceasta poate fi o sursă utilă de informații.

3. Cereți să dezvolte

Un alt element al ascultării active este formularea de întrebări care obligă cealaltă persoană să dezvolte ceea ce a spus deja. Acest lucru trebuie făcut dacă doriți să obțineți mai multe informații despre subiectul respectiv. Întrebările de felul acesta pot ajuta cealaltă persoană să explice ceva dificil.

Notă: Întrebările inchizitoriale care încep cu „de ce” nu fac parte din ascultarea activă.

Spuneți că... ați putea să-mi spuneți mai multe despre...?

Ați putea, vă rog, să mă ajutați să înțeleg...?

Cum ați reacționat la asta?

3.3. Climate de comunicare

Jack R. Gibb identifică, după opt ani ce cercetări, șase tipuri perechi de climate care pot favoriza, respectiv nu pot favoriza, o comunicare eficientă, acestea sunt:

- climate de suport: descriere, orientare spre probleme, spontaneitate, empatie, egalitate, temporar;
- climate defensive: evaluare, control, strategie, neutralitate, superioritate, certitudine.

	Climat defensiv		Climat de suport
1.	Oamenii simt că modul în care ei comunică și se comportă este evaluat și judecat într-un mod punitiv, personal și într-o manieră bun/rău	1.	Oamenii cred că modul în care ei comunică și se comportă este urmarea directă a celor întâmpalate și este evaluat obiectiv, nominal
2.	Oamenii cred că scopul celor mai multe acte de comunicare este de a controla și influența comportamentul lor	2.	Oamenii cred că scopul celor mai multe acte de comunicare este de a rezolva probleme
3.	Oamenii cred că sunt motive ascunse în spatele celor mai multe acte de comunicare	3.	Oamenii cred că cele mai multe acte de comunicare sunt originale și au un scop pozitiv de dezvoltare
4.	Oamenii cred că cei din jurul lor sunt preocupați de propria bunăstare sau că ei sunt apreciați	4.	Oamenii cred că sunt respectați și apreciați.
5.	Oamenii cred că este un singur mod de a realiza un anumit lucru	5.	Oamenii ascultă ideile celorlalți și sunt pregătiți să experimenteze.

Relatia climat defensiv-climat deschis

Climat defensiv	Climat deschis	Contrast Climat defensiv versus climat deschis
Evaluativ	Descriptiv	Comunicare strict bazata pe judecati de valoare; comunicare orientata spre continut
Control	Orientare	Comunicare cu scopul de a-l influenta pe celalalt; comunicare cu scopul de a ajunge la un punct de vedere comun
Strategie	Spontaneitate	Comunicare din ratiuni strategice; comunicare neimpusa
Neutralitate	Empatie	Comunicare in conditii de indiferenta reciproca; comunicare din atasament
Superioritate	Egalitate	Comunicare ierahica; comunicare pe picior de egalitate
Certitudine	Povizorat	Comunicare in termeni categorici; comunicare in termeni provizorii

